

ANT

Küçükömer'in
yazısı:
Stratejik
Kördüğüm
ve CHP

Haftalık Dergi • 22 Temmuz 1969 • Sayı 134 • 125 kuruş

TARİHİN
EN BÜYÜK
YARIŞI

HAFTANIN NOTLARI

Demirel'in Tulûatı

Geçen hafta ay seyahatinin haberleri bütün kamuoyunu meşgul ederken, AP Lideri Demirel de siyaset sahnesinde tulûata devam etmiş ve yeni cepheler açmıştır. Isparta'nın Fıfıos Köyü'nde yaptığı konuşmada Demirel ölümlü adamlıklı kaçırarak köy kadınlarına hitaben «Kocalarınıza birer buzdolabı aldirtın» tavsiyesinde bulunmuş, Burdur'da da kendisini «Harmansız dermansız kaldık» dövizleriyle karşılayan vatandaşlara, «parkta oturmakla memleketin derterli halledilmez. Öyle olsaydı, büyük bir park yaptırır, hep beraber otururduk» demiştir. Burada yaptığı konuşmada Demirel, ay yolculuğu ile görüşlerini de açıklayarak şu vecizeyi dökmüştür: «Yeni bir çağın esigindesiniz. Bu çağ, gökte asılı duran Ay'ı keşfetme çağı olarak tarihe geçecektir. Ay keşfedilirken, Türkiye her türlü kaynakları ile keşif bekleyen bir ülkedir.» Demirel bu sözlerinde yanlışla düşmüştür. Zira Ay'ı bugün keşfeden Amerikalılar, yeraltı ve yerüstü kaynaklarıyla, Amerikan başbakanıyla Türkiye'yi çoktan keşfetmişlerdir!

13 temmuz

TÖDMF feshedildi

■ TÖS Kongresi'nden hemen sonra yapılan Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu Kongresi'nde federasyonun kendi kendini feshetmesi ve mallarının TÖS'e intikal ettirilmesi kararlaştırılmıştır. TÖS Kongresi'nde Ecevit'in protesto edilmesi üzerine seferber olan CHP'lilerle Sosyal Demokrasi Dernekleri mensupları, TÖDMF Kurultayı'nı da basmak istemişler, ancak FKE'liyle devrimci öğretmenler bunların içeriye girmesine engel olmuşlardır. Bu arada iki taraf arasında da çatışmalar olmuştur. TÖS ve TÖDMF kongreleriyle ilgili geniş yorum 14-15, sayfalarımızdadır.

Tutuklandı

■ Ankara Üniversitesi Edebiyat Fakültesi öğrencilerinden Kamal Erdem, yayınlamakta olduğu «Ne yapmalı?» adlı duvar gazetesinde komünizm propagandası yaptığı iddiasıyla Erzurum'da tutuklanmıştır. Bu, aynı nedenle temmuz ayı içerisinde Erzurum'da verilen ikinci tutuklama kararıdır.

Grev yaptılar

■ Zonguldak İli, Ulus İlçesi'ne bağlı Kumluca Bucakı'nın orman işinde çalışan köylüler, sömürü düzenine karşı grev yapmışlardır. Orman içi temizlik işlerinde çalışan köylüler, yıllar boyu kendilerine orman temizlik işinin metrekaresinin işletmece 10 kuruştan yaptırıldığını, aldıkları tüketim maddelerinin fiyatlarında korkunç artış olduğu halde kendilerine zam yapılmadığını, ormanda iş güvenliği bulunmadığını söylemektedirler. Öte yandan, aynı bucakta, orman kesim işinde çalışan ve 9 yıldır ücretlerinde hiçbir artış olmayan Kumluca Orman Kooperatifi'nin 500 üyesi de, orman işletmesi vadecilen yüzde 33 zammı vermediği takdirde greve gideceklerini açıklamışlardır.

14 temmuz

NATO ve 6. Filo

■ Amerikan Altıncı Filosu Komutanı David Richardson, «US News and World» Dergisi'ne bir demec vererek, «6. Filo'nun Akdeniz'de NATO için değil, Amerika'nın milli politikasını desteklemek için bulunduğunu» açıklamış ve «Amerika ile NATO'nun amaçlarının farklı olup olmadığı» yolundaki bir soruya da şu karşılığı vermiştir: «NATO, Ortadoğu'daki olaylarla doğrudan ilgilenmez. Amerika ise kendi milli politikasına göre ilgilenir veya ilgilenmez. Amerikan politikasının bir aleti olan 6. Filo, NATO'nun ilgilendiği bazı alanlarda görev alabilir.» Richardson, 6. Filo ile Sovyet Donanması arasındaki rekabette ilgili bir soruya verdiği cevapta da, Tural'ın bir süre önce kendisine Türkiye'nin asırlardan beri Rusya ile yan yana yaşamayı öğrendiğini, şimdi de 6. Filo olarak onlarla yanyana yaşama sırasının kendilerine geldiğini ifade ettiğini açıklamıştır.

Aybar'ın demeci

■ TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, devlet parasıyla seçim propagandası yapan Başbakan Demirel'i, seçim güvenliğini sağlamaya davet eden bir demec vermiştir. Aybar, demecinde, «Kayseri olayları gibi olayların cereyan ettiği bir ortamda, seçim güvenliğinden söz edilemez. 4 yıllık AP iktidarının kah fesvik ettiği, kah suçlarına müsamaha etmek suretiyle cesaretlendirdiği, eli sopalı ve çoğu AP militanı olan zorbalara kanunu hiçe sayan saldırılarına kesinlikle son verilmelidir. Bunun ilk tezahürü, Kayseri'deki tertibin faillerini derhal ortaya çıkarmak olacaktır.» demiştir.

15 temmuz

Tahliye edildi

■ Lenin'in Alman sosyal demokrat lideri Kautsky ile tartışmalarını kapsayan «Proleterya İhtilali ve Dönek Kautsky» adlı kitabını türkçeye çevirdiği için tutuklanan Arif Gelen, Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki ilk duruşmasında tahliye edilmiştir. Öte yandan, çevirmen Ahmet Angın da, çevirdiği çetli eserlerden dolayı bir hafta içerisinde tam dört defa mahkeme huzuruna çıkarılmıştır. Angın, Rosa Luxemburg'tan çevirdiği «Greyler, Sendikalar ve Partiler» adlı eserden dolayı sorgu hakimliğinde ifade vermiş, Giap'tan çevirdiği «Vietnamda Halk Savası ve Amerika» adlı eserden dolayı 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde, Kazancaklı'sı ten çevirdiği «Toda Kabas» adlı eserden dolayı da 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmıştır. Bülent Habora ile Şerif Hulusi de yine tercümelerinden dolayı yargılanmışlardır.

Erbakan suçluyor

■ Seçimi ihtilaflı olan Odalar Birliği Genel Başkanı Necmettin Erbakan, yaptığı basın toplantısında hükümeti şiddetle suçlamıştır. Erbakan, hükümetin hatalı tutumu yüzünden faiz hadlerinin yükseldiğini, kredi maliyetinin arttığını belirtmiş, banka kredilerinin sadece birkaç büyük şehre aktırılmasını yermiş «Bugün küçük şehirlerimizin sanayi potansiyeli olmadığı ifade edilerek buralarda toplanan mevduat birkaç büyük şehre aktırılmaktadır. Oysa her şehrin sanayi potansiyeli ve her şehirdeki tüccarın, sanayicinin kredi ihtiyacı vardır» demiştir. Erbakan bu saldırısıyla seçmenlerine fatura ödemektedir.

Eğitim Enstitüleri

■ Altı şehirdeki eğitim enstitülerinin öğrenci dernekleri ile enstitüler daimi sekreterlik üyeleri, Ankara'da ortak bir toplantı yaparak bir bildiri yayınlamışlardır. Bildiride «Eğitim Enstitüleri, Türk milli eğitimine araştırmalarıyla yön verecek birer kurum olmaları gerekirken, bakanlığın öğrencilerini istediği yönde gerekli reformları yapmaması yüzünden eğitim kadroları yetersiz, aktarmacı bir kurum niteliğinde tutulmaktadır. Öğrencilerin istediği yönde reformlar derhal yapılarak eğitim enstitüleri demokratik, özerk birer kurum haline getirilmelidir.» denilmektedir. Ayrıca öğrenci dernekleri üzerinde yürütülen baskılar da, anayasamız yirminci maddesini hiçe sayan bir zulüm oları nitelendirilmiş ve enstitülerin herhangi birinde bundan sonra yapılacak böyle antidemokratik bir tutuma karşı bütün öğrenci birliklerinin beraber direnecekleri de açıklanmıştır.

Suruç'ta miting

■ Urfa'nın Suruç İlçesi hallo, ilçe merkezinde «uyutulmaya, sömürülmeye, horlanmaya karşı» bir miting düzenlenmiştir. Yurdun en ıssız köşelerindeki emekçilerin de bozuk düzene karşı öğrenişini göstermesi bakımından miting önem taşımaktadır.

16 temmuz

İntikamı alındı

Ünlü devrimci Ernesto Che Guevara'nın Bolivya'da yakalanıp öldürülmesinde en önemli rolü oynayanlardan biri olan Heriberto Rojas, Santa Cruz'daki evinde öldürülmüştür. Rojas, uyku dayken 45 kalibrelik bir tabancadan sıkılan kurşunlarla cezasını çekmiştir. Guevara'nın intikamını almak için Rojas'ı vuranlar yakalanamamıştır. Öte yandan yakın zamana kadar Venezuela Ulusal Kuvvetleri Ordusu Başkomutanlığını yapmış olan Pedro Medina Silva, gerilla hareketini sona erdirmiş ve Cumhurbaşkanı Rafael Caldera'nın emriyle affedilmiştir. Silva, bu hareketinden dolayı, özellikle Castro'cu Latin Amerikalılar tarafından «chains» olarak nitelendirilmektedir.

Atina'da tevkifler

■ Faşist Yunan Cuntası'nın terör hareketleri devam etmektedir. Atina'da öğleden sonraları çıkan Thnos Gazetesi'nin yazışları müdürü John Kapsis bir sabotaj ile ilgili olarak nezarete alınmıştır. Siyasal Bilgiler Fakültesi profesörlerinden Kurageorgas'ın evinde bir bomba patlaması üzerine çok sayıda tutuklamalar olacağı bildirilmektedir.

Sovyetler'e göre

■ Sovyetler Birliği ile Suriye devletlerinin yayınladıkları ortak bildiride, Akdeniz'deki NATO deniz kuvvetlerinin ebölgede gerginliği artırdığı ve İsrail'in askeri başarılarına yardımcı olduğu belirtilmekte, bu şartlar altında barışsever ülkelerin tedbirler almak zorunda oldukları ifade edilmektedir.

Futbol Savaşı

■ Emperyalizmin dümen suyundaki ülkelerde sporun dahil, kitleleri birbirine düşürmek ve bölmek için kullanılan bir araç haline getirildiğini, Türkiye'de son yıllarda Kayseri ve Kırıkkale'deki kanlı olaylar göstermiştir. Latin Amerika'da da sık sık futbol maçları yüzünden kardeş halklar birbirine girmektedir. Son olarak Orta Amerika'da Salvador ile Honduras arasında yapılan bir maçta, öldürüşlere rekabette şartlandırılmış taraflar arasında çıkan kavga, iki devletin birbiriyle savaşa tutuşmasına kadar varmıştır. Birbirini tepraklarını bombalayan ve askerlerini silahlı çatışmaya sokan Salvador ile Honduras'ın çatışması, Amerikan Devletleri Teşkilatı Konseyi'nin müdahalesine rağmen önlenememiştir.

Beklenen Sonuç : Sonora Fiyaskosu

Amerikan emperyalizminin Türkiye'ye empoze ettiği ve Tarım Bakanı Dağdaş'ın da büyük bir tantana ile Türk çiftçisine ektirttiği Sonora buğdayının bu yılki hasadı tam bir fiyasko ile sonuçlanmıştır. «Sonora sayesinde dönüme 500, 600, 700 kilo buğday alacağız. Artık buğday ithaline paydos! Dış ülkelere buğday gönderen ambar haline geleceğiz» diyen Dağdaş'ı bu yıl alınan hasat sonuçları tekzip etmiş. Çukurova çiftçisi dönüm başına 700 yerine 150 kilo, Ege çiftçisi ise en fazla 200 kilo ürün alabilmiştir. Tarım Bakanı'nın zorlamalarıyla Sonora buğday ekim sahası Ege'de 17 misli artırıldığı halde toplam üretilen hiçbir artış olmamıştır. Parlak vassilelere kapılarak pamuk tarlalarına bozuk Sonora buğdayı eken çiftçiler, yendi pamuk ekimine başlamışlardır. Tertibah bölgesinde ekilen Sonora tohumluklarının da büyük ölçüde hastalıkla çıktığı tesbit edilmiştir. Sonora fiyaskosu karşısında Türkiye bu yıl dış ülkelere karşı 100 bin ton buğday ithal etmek zorunda kalacaktır.

Solcular kazandı

■ Münih Türk Öğrenci Birliği seçimlerini, kuruluşundan beri ilk kez «sol» kazanmıştır. TIP çizgisindeki Münih Türk Kültür Birliği öğrenci üyeleri ile «millî demokratik devrim» ilkesini savunan Türk Devrimciler Topluluğu arasında anlaşmaya vararak Münih Türk Öğrenci Birliği seçimlerine «ekvüt» olarak katılmışlardır. Seçimi konsolosluk mensupları tam kadroyla izlemişler, bu arada konsoloslukta memur gibi görünürken MIT ajanları, yazılı kağıtlarla ortadaki ve ortadaki solundaki öğrencilere etki yapmayı denemişlerdir. Fakat devrimci ve toplumu öğrencilerin sıkı denetimini altında zararsız ve gülmeye hale getirmişlerdir. Berlin'deki CIA ve Müslüman Kardeşler'in parasıyla beslenen Kısale-i Nur Enstitüsü'nün Münih koluna İslam Cemiyeti'nin üyeleri ile sağcıların masası Güney Bavaria Türk İşçileri Derneği'ne mensup zorbalara da seçimlere müdahale etmek istemişler, fakat muvaffak olamamışlardır.

«Tepeden yönetim»

■ CHP'nin gerçek hüviyeti, Devlet Planlama Teşkilatı'na yayınlanan Prof. Orhan Tunay'ın ön araştırma raporunda da tesbit edilmiştir. Raporda, «CHP yukarıdan aşağıya yönetilen bir lider partisi» olarak nitelendirilmiştir. Ayrıca partinin «işçiden yana» görünür olmasına rağmen aslında işçi hareketleri ve sendikacılığa karşı tutum takındığı belirtilmektedir.

Türk İş'te kurusıkı

■ İşçi emekliliği tasarısının bir türlü kanunlaştırılmaması üzerine «işçiyi sokağa dökmeye» palavrası savuran Türk İş yöneticileri, işçi fiiliyata dökmektedirler. Türk İş'in son yönetim kurulu toplantısında işçiyi sokağa dökmek için, Ankara'da yakında bir miting düzenlenerek işin gerçekleştirilmesi kararı alınmıştır. Türk İş Genel Başkanı Seyfi Demirsoy, yaptığı konuşmada, «Biz bir takım kuruluşlar gibi işgal ve boykot yapmayız. Biz sokağa çıktığımız zaman silindir gibi ezer geçeriz. Sokağa çıkarsak tam çıkarız.» diye kurusıkı atmış, ama hemen ardından da, «Ancak şimdi sokağa çıkmağa lüzum yoktur.» diyerek ricat etmiştir.

Türkiye dördüncü

■ Brüksel'de yeni açıklanan istatistiklere göre, dünyada nüfusuna oranla en çok asker bulunduran ülkeler arasında yüzde 7,7 oranla Türkiye dördüncü sırayı tutmaktadır. Bu oran Portekiz'de yüzde 10,1, Amerika'da yüzde 8,9, Yunanistan'da ise yüzde 8,7'dir. Asker miktarı itibarıyla da Türkiye, 514.000 kişilik ordusuyla Amerika, Sovyetler Birliği, Çin ve Hindistan'dan sonra beşinci sırada yer almaktadır. Bu istatistikler de, emperyalist Amerika'nın dümensuyundaki Türkiye'nin, sırf emperyalist çıkarlarını korumak için ne kadar ağır bir yük altında bulunduğunu göstermektedir.

Ünal için dava

■ Bir süre önce Napoli'de İtalyan Proleter Sosyalist Partisi Kongresi'ne katılmış bulunan TIP üyesi ve Ankara Fec Fakültesi Teorik Fizik Doçenti Dr. Burhan Cahit Ünal hakkında «millî menfaatlere zarar verecek faaliyet»te bulunduğu, ayrıca hükümet müsaadesi olmadığı iddiasıyla Ankara Sorgu Yargıçlığı'nda dava açılmıştır. Ankara Basın Savcısı, bir çok önemli meselelerde susarken, Ünal'ın davası hakkında da gazetelere demek vererek mütaaya yürütmüştür.

İşçi Birliği

■ İşçiyi bilgilendirmek amacıyla merkezi Kartal'da olmak üzere «İstanbul Bölgesi İşçiler Birliği» kurulmuştur. Kuruluşunu Kartal'daki işçi ilderlerinin temsilcilerinin yaptığı İşçi Birliği, cumartesi günü açılışı sırasında yayınladığı bildiride şöyle demektedir: «Kardeşler, işçi düşmanlarına karşı birleşelim. Patronlar işçiyi bölüyor. Bizi birbirimize düşürdüler. İstedikimiz sendikaya giremiyoruz. Çalışmadığımız gün içecek su vermezler. Çoluk çocuk aç kahrız. Boğaz tokluğuna çalışıyoruz. Biz döğüş-tük patron kazandı. Biz çalış-tık patron kazandı. Amacımız işçiler arasında dayanışma ve yardımlaşmayı sağlamaktır. İşçilerin sırtından geçinen bütün patronlara karşıyız.» Kartal'da Yakacak Yolu, Santral karşı, Özyuva apartmanında kurulan İşçi Birliği'nin başkanlığına Bekir Belovaçlı getirilmiştir.

Uzaya taşan mücadele

UZAYDA girişilen son denemeler, özellikle Amerika'nın giriştiği yoğun propaganda ve reklam kampanyasının etkisi altındaki tüm ülkelerde olduğu gibi, Türkiye'de de gözleri kamaştırmış. Ay'daki Atatürk ve Fatih Sultan Mehmed kraterleri yakınına iniş yapıldığı, Apollo ile Ay'a bir de Türk bayrağı götürüleceği için bu teknolojik başarıdan arslanpayı çıkarmak komikliğine düşenlerden, Amerika'nın bu uzay yarışı sayesinde kısa zamanda sosyalist olabileceğini iddia eden analist üstadlarına kadar çeşitli tipler, bayram yerinin renk ve ses cümübüşünde başı dönmüş bacaksızların sorumsuzluğuyla basında kalem oynatmışlardır. Gerçekçi olmaya çalışanlar da, olaya son derece karamsar bir açıdan bakarak «Eller Ay'a, bizler yaya» kabildinden ucuza ahkâm kesmişlerdir. «Ay'a ulaşma» denemelerinin insanlık tarihinde yapıyeni bir eği açacağı şüphesizdir. Ancak, Amerika'nın uzay çalışmalarını, dünyadaki yatırım alanları sınırlandırıldığı ve körükledikleri savaşlar da «kâr» hırslarını yetince tatmin edemediği için, uluslararası soygun şirketlerinin kamçladıkları bilinirken, sırf bir merkezi çalışma yapıldı diye Amerika'nın sosyalist kesileceğini iddia etmek ne kadar gerçekçilikten uzaksa, saatte 40 bin kilometre yapan Luna'ların, Apollo'ların yanında Türkiye'nin henüz trafik, su ve elektrik sorununu çözmemiş olmasından dolayı koyu bir karamsarlığa kapılmak da o kadar yersizdir.

ÖZELLİKLE sosyalist bir düzene ulaşmak için mücadele edenler, böyle gösterişli olaylar karşısında bir an için duygularına kapılmamak, mücadeleye ettiği bölgenin yerel koşullarını asla gözde kaybetmemek zorundadırlar. Luna'lar, Apollo'lar saatte 40 bin kilometre yaparken yolsuzluktan, susuzluktan, elektriksizlikten, gıdasızlıktan kıvranan tek ülke sadece Türkiye midir? Geri bırakılmış ülkeler bir yana, bugün kapitalizmin zirvesinde bulunan Birleşik Amerika'da da, sosyalist düzene geçiş bulunan Sovyetler'de de bunlar hâlâ söz konusudur. Apollo - 11 Ay'ın yörüngesinde dönerken zenci ghetto'larında milyonlarca insan hastalık, cehalet, açlık ve sosyal güvensizliğin pençesinde sürmektedir. Venüs araçları fezanın sonsuzluğunda meteorlarla yarışırken Sovyetler Birliği'nin bütün vatandaşları yüzde yüz insanca yaşama koşullarına kavuşabilmiş değildir. Mesele, bu koşulların değiştirilip değiştirilememesi meselesidir. Sosyalist ülkeler, halktan yana işleyen merkezi planlama çalışmalarıyla bu sorunlarından da üstesinden gelebilecek durundadırlar. Luna'ların, Venüs'lerin uzayda katettikleri mesafeler, ekonomik ve sosyal alanlarda atılan adımlarla doğru orantılıdır. Evet, Amerika'da da merkezi bir planlama vardır. Ama bu sadece, Wall Street kapitalistlerinin çıkarına silahlanmayı ve uzay çalışmalarını koordine eden, emekçi halkın sorunlarını hiçe sayan bir merkezi planlamadır. Yönetimi ve denetimi halkın elinde olmayan, uluslararası soygun şirketlerinin uşakları tarafından yürütülen bir planlama! Apollo'ların uzayda yaptıkları her dolar, her cent, geri bırakılmış dünya halklarının boğazından çıkmıştır, bizzat Amerika'nın emekçi halkından esirgemiştir.

İSTE bunun içindir ki, «tarihin en büyük yarışı», sadece teknolojik ve bilimsel alanda bir yarış değil, aynı zamanda yeryüzündeki iki sınıf, ezenlerle ezilenlerin tarihi mücadelesini atmosferde dışına taşıran ekonomik ve sosyal bir yarıştır. Kapitalizme karşı barikatlarda başlayan savaş bugün gezegenler arasında devam etmektedir. Ama mücadelenin gezegenler arası büyüklük kazanması, yeryüzündeki bölgesel ve yerel mücadelelerin önemini hiçbir şekilde azaltmamıştır. Sosyalistler, «Ay'a ulaşma yarışı» karşısında bu gerçekçi hiçbir şekilde gözden uzak tutmayacaklardır. Çünkü uzaydaki mücadele ne kadar ağırlık kazanırsa kazansın, yeryüzündeki mücadele ile etki - tepki ilişkisi vardır. İkisi birbirini karşılıklı olarak etkilemektedir. Unutulmamalıdır ki, barikat savaşları dönemi çok geride bırakıldığı, süpersonik jetler, dev uçak gemileri, nükleer bombalar dönemine girildiği halde, Latin Amerika'da, Vietnam'da, Afrika'da Amerikan emperyalizminin cehennem savaş mekanizmasını bezmete uğratan, ezilen halkların yığıt mücadelesidir. Uzay yarışı, Amerikan kapitalistlerinin «kâr ve soygun» hırsları olduğu kadar, ezilen dünya halklarının «bir eşitlik ve kardeşlik dünyası» kurmak azmini de kamçdayacaktır.

GÖZ GÖRE • YALÇIN ÇETİN •

DEMİREL AY YOLCULUĞU HAKKINDA KURUŞTU - BASIN -

-AYI GÖRDÜM ALLAH, AMENTÜBİLLAH, AYLAR MÜBAREK OLSUN, ELHAMDÜLİLLAH-

JOHNSON - TEBRİKLER NIXONCUĞUM... SEN DE İM

-AMERİKALILAR GİT-TİĞİNDEN BERİ AYIN DÖRTTE ÜÇÜ YOKOLDU-YAHU!

Alpay Kabacalı da 1 yıl hapis, 4 ay sürgüne mahkum edildi

Sorumlu müdürümüz Alpay Kabacalı ANT'nin 82. sayısında yayınlanan «Uşaklıın Ücreti» başlıklı habere dolaylı geçen hafta «Devletin emniyet kuvvetlerini tahkir ve tezyif ettiği» iddiasıyla 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından bir yıl hapis, dört ay Kadıköy'de sürgün cezasına mahkum edilmiştir.

Amerikan 6. Filosu'nun geçen temmuzda geliş sırasında halkın ve özellikle üniversitelerin bu emperyalist filoyu protesto etmesi üzerine polisler Teknik Üniversite Öğrenci Yurdu'nu basarak üniversiteleri coptan geçirmesi ve genç devrimci Vedat Demircioğlu'nu komaya sokması gibi olaylar ANT'nin 82. sayısında «Kanlı İmha Planı» başlığıyla yer almıştı. Aynı sayıda yer alan ve bu haberle birlikte yayınlanan, 19 Temmuz 1968 tarihli Cumhuriyet, Akşam v.b. gibi gazetelerden alınmış «Dolmabahçe rıhtımında bulunan asker ve inzibatlar, bütün günü, güneş altında ekmek ve beyaz peynir yiyecek geçirirken, Amerikan uçak gemisinden bir motorla, rıhtımda bulunan Türk polisine «Turkish Police Only» (Yalnız Türk Polisi için) yazılı bir paket içinde kumanya gönderilmiştir. Polis öğle yemeğini bu kumanyadan yemiştir.» cümlelerinden ibaret haberin «Uşaklıın Ücreti» başlığıyla yayınlanması üzerine savcılık 159. maddeye göre soruşturma açılmıştır.

Basın Savcısı, önce Prof. Öztekin Tosun'a başvurarak bilirkişi raporu almıştır. Raporda «her ne kadar ifade ağır ise de polisler yaptığı hareket de ağırdır. Eğer polis bu şekilde ağır bir harekette bulunmuş olsaydı, bu ifadenin kullanılması mazur görülemezdi; fakat polis yapmış olduğu hareket ağır olduğu için, kullanılmış bulunan ifade hafifletmiş olmakta, tahkir ve tezyif niteliğini kaybetmektedir» denilmesi üzerine, Basın Savcısı bu raporu aldığı ertesi günü ünlü fetvacılardan Sahir Erman ve Recai Galip Okandan ile Nevzat Gürel'i'yi çağırarak bilirkişi tayin etmiş, bu fetvacılar da her zamanki gibi yazıda suç bulunduğu yolunda rapor vermişlerdir. Dava bu rapor üzerine açılmıştır.

Son celsede dergimiz avukatı Mülşir Kaya Canpolat hazırladığı savunmayı okuyarak basın savcısının mesnetsiz dava açtığını, yazıda suç unsurları bulunmadığını söylemiştir. Kabacalı da altı sayfalık savunmasında, «Dolmabahçe'de —Türkiye'ye emperyalist amaçlarla geldikleri ve kan dökülmesine sebep oldukları malum olan— Amerikan filosunu bekleyen ve yine bu filodan gönderilen kumanyayı yiyen bazı toplum polisleri bu hareketleri ile ve de nicelikleri itibariyle devletin emniyet kuvveti sayılmazlar; bunu belirtmek de tenkid suretinde öteye gitmeye değmez, «temeli itibariyle tamamen bir siyasi baskının eseri olarak açılmış olan bu davanın, özü itibariyle bir yandan Amerikan emperyalizmi, Türkiye'nin ulusal bağımsızlığı, şeref ve haysiyeti konularına, öte yandan bir kısım toplum polislerinin ika ettikleri kanunsuz hareketlerin, sırf faillerinin statüleri itibariyle hınayeye mazhar olup olmadıkları hususuna» taalluk ettiğini belirtmiş ve mahkemeyi kendi fonksiyonuna, varlık sebebine uygun olarak beraat kararı vermesi gerektiğini, «çünkü bu davanın Amerikan emperyalizmini hedef edindiği bir yazıdan dolayı açıldığını» ifade etmiştir.

Savunmalardan sonra yargıçlar duruşmaya uzun süre ara vererek kendi aralarında tartışmışlardır. Celse yeniden açılıp karar açıklandığında başkan Faruk Esin'in muhalif kaldığı ve kararın ekseriyetle verildiği görülmüştür. Başkan muhalefet gerhinde, «Yazıda Dolmabahçe rıhtımında bulunan polisler için gönderilen Amerikan donanmasına ait kumanyanın orada bulunan polisler tarafından yenildiği ve yine aynı haberin gazetelerde neşredilmiş bulunması ve şu suretle tüm polis kuvvetlerine matuf olmayan bu yazının devletin emniyet kuvvetlerine matuf olarak kabulüyle mahkûmiyet kararına muhalif reyindeyim» demiştir.

Mahkûmiyet kararı temyiz edilecektir. Kabacalı halen 12 davadan yargılanmaktadır. Ayrıca Basın Savcılığı tarafından sorgu haklılıklarına itikale ettirilmiş dört davası daha vardır. Kabacalı için açılan 20 dava ve soruşturmadan dolayı istenen hapis cezalarının toplamı 34 yıl, 9 ay'ı bulmuştur.

Yılı doldu, Vedat'ın kaatilleri nerede?

TÜRKİYE halkının vatanperver evladı Vedat Demircioğlu'nun bunharca öldürülmesi üzerinden bu hafta tam bir yıl geçmiş bulunuyor.

Vedat, 1943 Mart'ının 5'inde Konya'nın Taşkent Bucagı'nda dünyaya gelmiş bir köylü çocuğuydu. Kendi gayretiyle öğrenimine devam ederek Hukuk Fakültesi'ne kadar gelmişti. Aynı zamanda İstanbul Teknik Üniversitesi Motorlar Enstitüsü'ne de devam ediyordu.

Vedat, bu arada her vatanperver genç gibi, Türkiye'yi Amerikan emperyalizminin boyunduruğundan kurtarmak ve Türkiye halklarını sosyalist bir düzende mutlu kılmak için hem Türkiye İşçi Partisi, hem de Fikir Kültürleri Federasyonu'na üye olarak mücadelelerinin en ön safalarına katılmıştı.

Böyle bir genç, vatan topraklarının sarhoş Amerikan bahriyeleri tarafından çiğnenmesine, Türk kadınlarının 6. Filo'nun sefahat alemlerine peşkeş çekilmesine tahammül edemezdi. Nitekim, diğer arkadaşlarıyla birlikte o da protesto ve direniş hareketlerine katılmıştı.

Ama, iktidarda bulunanlar, gençler gibi düşünmüyordu. Emperyalist Amerikan askerlerinin cinsel açlıklarını İstanbul'da gidermelerini sağlama-yı kendileri için bir görev sayıyorlardı.

Bu görevi yerine getirmek için, 17 Temmuz 1968 gecesi, anti - emperyalist hareketin merkezi haline gelen İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Yurdu'na silahlı, coplu, kalkanlı polislerini saldılar.

Polis copları, kalkanları, masum gençlerin körpe vücutları üzerine birer cellat balta-sı gibi iniyordu. Vedat da, saldırıya uğrayanlar arasındaydı. Korumak için yurdun üst katındaki yatakhanelere çekilmişti. Polisler bire karşı beş, on beş kişi olarak saldırıyor-lardı. Cop ve tekne darbeleri arasında gerileyen Vedat, pencereye kadar çekilmişti. İşte 17 Temmuz 1968 gecesine «Kanlı gece» damgasını vuran cinayet o anda işlendi. Polisler cop ve tekmelerle son defa Vedat'ın üstüne yündendiler. İnce pencere camları param-parça oldu ve Vedat'ın vücudu ikinci kattan aşağıya düştü. Kanlar içinde yerde yatan

Vedat'ın üzerine dört polis birden çullandı. Kendinden geçmiş olan genç yerde sürüklerken, hâlâ vahset duygularını tatmin edememiş olacaklardı, bir yandan da copluyorlardı. 300 metre kadar sürükleyip Teknik Üniversite'nin ana giriş kapısına getirip attılar. Sonra İlk Yardım Hastanesi'ne götürdüler.

Sarhoş Amerikan erleri, polislin kapısında nöbet beklediği fuhuş yuvalarında cinsel arzularını tatmin ederken Vedat tam bir hafta ölümlü pençeleşti. Kafatası parçalanmış, vücudu cop darbelerinden mosmor olmuş, kol kemikleri kırılmıştı.

Sosyalist kavganın genç militanı 24 Temmuz 1968 günü sahaya karşı arkasında gözü yaşlı bir ana ve daha da bilinçlenmiş bir gençlik ordusu bırakarak bu dünyadan göçtü.

Bu cinayetin hesabını sormamız üzerine, İstanbul Savcısı Nedim Demirel, 6 Ağustos 1968 tarihli ANT'ta yayınlanan bir tezkirinde, «Vedat Demircioğlu'nun ölümü hadisesi ciddiyetle tahkik olunmaktadır. İTÜOB Başkanı

Boğazlayan'da devrimciler boğazlanıyordu

KAYSERİ'de TÖS Kongresi'nin kışkırtılmış kitleler tarafından basılması olayı bütün dikkatleri üzerinde toplarken, Anadolu'nun bir başka köşesinde yine öğretmenlere karşı girişilen vahşice bir saldırı gözden uzak kalmış, basına da yansımamıştır. Oysa bu kanlı olay da, en az Kayseri saldırısı kadar vahim ve dehşet vericidir.

6 Temmuz 1968 günü, Boğazlayan'da Ankara Bulvarı Tiyatrosu'nun sahneye koyduğu «Sarayda Bir Soygar» adlı oyun TÖS'ün davetlisi olarak oynanırken, eseri bahane eden AP'lerin saldırıya geçmiş, kan dökmüşlerdir.

Olaydan bir gün önce, 5 Temmuz'da, Yozgat Milliyetçi Öğretmenler Birliği, kasabada sürekli anonslar yaparak cahil vatandaşları, TÖS aleyhine kışkırtmışlardır. Olaylar üzerine TÖS'ün yöneticileri Kaymakam'ın dikkatini çekmişlerse de, hiçbir güvenlik tedbiri alınmamıştır. Aksine, Kaymakam, saldırganlara ve kışkırtıcılara karşı müsamahakar bir tutum takınmıştır.

6 Temmuz akşamı temsil verilirken çoğunluğunu AP'lerin meydana getirdiği 300 kişilik bir grup, salona saldırmışlardır. Seyirciler, yanlarında elleri bulunduğu için taşı sopah saldırıya karşı koyamamışlardır. Bunun üzerine gözlü dönmüş topluluk gemi iyice azaya almış, bu arada bir jandarma

erini de yaralamışlardır. Savcının müdahaleleri de hiçbir sonuç vermemiş, taş ve sopalarla kovalanan seyirciler canlarını zor kurtarmışlardır.

Zorbalar, bundan sonra kasabadaki devrimci avukatların yazhanelerini taş ve kurgun yağmuruna tutmuşlardır. «Din uğruna cihad - Komünistlere ölüm» paralarıyla ise öğretmenlerinden Ahmet Yağbasan, Hüseyin Emrelioğlu, İsmail Hakkı Öztoran'un evleri tahrip edilmiştir.

Kolluk kuvvetleri ancak olaydan sonra müdahale etmişlerdir. 7 Temmuz günü suçüstü mahkemeye sevk edilenlerden altısı tutuklanmıştır.

Öğretmenler olayı protesto etmek üzere Atatürk Anıtı'na bir siyah çelenk koymak istemişlerse de, buna da izin verilmemiştir.

Sanıklar, yargıçları dahi «komünistlikle suçlayarak Boğazlayan mahkemelerinde yargılanmalarına itiraz etmişlerdir.

FARUK SUKAN
— 1 numaralı suçlu! —

TİP suçluyor

Zorbalık olaylarının artması ve seçim güvenliğini tehlikeye düşürmesi üzerine, TİP Merkez Yürütme Kurulu bir bildiri yayımlayarak mahalli zabıta ve devlet sorumluları yanında İçişleri Bakanı Sukan, Başbakan Demirel ve bütün hükümet erkânının olaylardan sorumlu olduğunu kamuoyuna açıklamıştır. TİP bildirisinde şöyle denilmektedir:

«AP iktidarı uzun zamandan beri irticaa karşı teşvik edici ve kanun çiğnemesi halinde müsamaha edici tutum ve davranışları ile bu gibi olayları hazırlamak, irticaın inkişafına elverişli bir ortamı yaratmaktan dolayı siyasi sorumluluk taşımaktadır. Bundan başka Demirel Hükümeti ve Kayseri'de devleti temsil eden şahıslar, müntehassran Kayseri olaylarında gerekli önleyici zabıta tedbirlerini almamak ve olaylar patladıktan sonra saldırganlara karşı görevlerinin ennettiği şekilde hareket geçmemek suçlarını irtikaptan dolayı da, cezai ve hukuki sorumluluk taşımaktadırlar.

Harun Karadeniz'in verdiği dilekçe tahkikat evrakı ile birleştirilip değerlendirilmekteydi diyor.

Üzerinden bir yıl geçti... Hâlâ kaatiller tesbit edilememiş, cinayet dosyası savcılığın tozlu raflarında uyutulmuştur. Oysa Vedat'ın öldürülmesini eleştiren gazeteciler, aynı savcılığın olağanüstü gayretleriyle arka arkaya mahkum edilmektedir. En küçük gençlik hareketinde, aynı savcılık gençlik liderlerini birer birer yakalatarak demir parmaklıklar arkasına atmaktadır.

Ama Vedat'ın kaatilleri, hem de hâlâ üzerlerinde cop, silah, kalkan taşıyarak «kanun namına» aramızda dolamaktadır.

Geçen hafta bir bildiri yayımlayan İTÜTÖB, İTÜ İnşaat Fakültesi ve İDMMAÖB başkanları, «Vedat'ın ölüm yıldönümünde Altıncı Filo gemilik gözden kaybolduysa da beklediği kapkağ düzeni üslerle, ikili anlaşmalarla korunmaktadır. Vedat'ın ve Kanlı Pazar şehitlerinin katilleri koltuklarında rahatça oturabilmektedir. Şafak vakti yurt bastırmanın, Taksim'de işçilere, Kayseri'de aydın öğretmenlere saldırılar düzenlemenin hesabı mutlaka sorulacaktır. Yoksul dünya halklarının soygunu Aya kadar uzanırken, şunu kesinlikle belirtiriz ki, Amerikan emperyalizmine ve işbirlikçilerine karşı, işçi ve köylünün önderliğinde verilecek kavgada gerekirse kanımıza Vedat gibi seve seve akıtacağız» demektedirler.

Evet, Vedat'ı öldürenlerden, öldürülenlerden cinayetin hesabı ergeç sorulacaktır. Bugün olmasa varın... Ama mutlaka.

Askeri mahkeme Özgüden'in davasına bakmayı reddetti

Dergimiz yönetmeni Doğan Özgüden, geçen hafta, «halkı ve askerleri kanunlara karşı gelmeye teşvik ettiği» iddiasıyla Birinci Ordu Askeri Mahkemesi önüne çıkmış, ancak askeri mahkeme prensip olarak sivil şahısları yargılamayı reddettiği için dava dosyasını Uygamazlık Mahkemesi'ne göndermiştir.

Bilindiği gibi, Doğu bölgesine atom mayınları döşenmesi teşebbüsü üzerine yazdığı «Cinayet yerine intihar» başlıklı yazıda Özgüden, bu teşebbüsün milyonlarca Türkiye vatandaşını ölüme mahkum edeceğini açıklayarak hükümetin tutumunu şiddetle eleştirmişti.

Bunun üzerine zamanın Genelkurmay Başkanı Orgeneral Cemal Tural, Birinci Ordu Askeri Savcılığı'na bir yazı göndererek, ANT Dergisi'nin Bizim Radyo'nun Türkiye'deki basın organı rolü oynadığını bildirmiş ve hakkında T.C.K.'nin 133 ve 134. maddelerine göre dava açılmasını istemişti.

İki yıl önce Özgüden'in ifadesini alan askeri savcılık, neticede askeri mahkemelerin sivil şahısları yargılamayacağı gerekçesiyle «görevsizlik» kararı vermiş ve dosyayı sivil mahkemelere havale etmişti.

Dava iki yıl kadar sivil mahkemelerde dolanaktan sonra 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nce ele alınmış, ancak 5. Ağır Ceza Mahkemesi de, «askerleri kanunlara itaatsizliğe teşvik» suçunun askeri mahkemede yargılanması gerektiği kararını vermiştir. Ne var ki, 5. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı Vekili Azmi Çankaya, davaya sivil mahkemenin bakabileceği görüşüyle karara muhalefet etmişti.

Zoraki Demokrasi

Yaşar Kemal

İnsanoğlu harikülade çağlarından birisini yaşıyor. Apollo - II ve Luna - 15 aya uçtu. İnsanoğlu aya doğru giderken, tarihinin en başarılı günlerini yaşarken, kendi kendisiyle her zamankinden daha çok eğlenirken dünyayı da düşünmeden edemiyor. Dünyadaki kötülükleri, zulümleri, aksaklıkları later istemez aklına getiriyor. Bizde de ilk ay yolculukları başladıkları gün bir söz icat edildi hemen: «Eller aya, biz yaya...»

İnsanlar aya giderlerken insan kafası hep başka yönde çalışıyor. Aya gitmenin güzelliği karşısında, yerdeki insanın korkunç yoksulluğu... Yerdeki açlıklar, sömürler. Yerdeki insanın sürünmesi... Bir yanda giderken insan, bir yanda mağara yaşamı. Korkunç bir dengesizlik. Bir yanda aya giden bilim, bir yanda hiç okumamış milyonlar. Aynı bir yanı karanlık, hem de gözgözü görmez, zifiri bir karanlık, bir yanı ışıklar içinde sıkır sıkır...

Ve işin en yaman olanı, en acınacak yanı bu duruma gelmiş insanoğlun en ilkel durumlar içinde daha birbirlerini köle yapmak istiyorlar. İstiyorlar değil, insanoğlunun köleliği sürüp gidiyor. Normal bir insanın içinde elbette insan yaşayışındaki bu dengesizliğe tepki vardır. Ama bu tepki insanlar aya giderken daha da artıyor, yoğunlaşıyor.

Bu ay meselesi konuşulurken, insanlar aya gitmeğe hazırlanırken ben bizdeki demokrasiyi, aya gidenlerin bizim yurdumuzu işgal ettiklerini, bizim insanlarımızı, bizim bir takım adamlarımızı bir olup sömürdüklerini, bu yüzden de çok yoksul, bütün mülkünü çareleri kesilmiş insanlar olduğumuzu düşünüyordum. Yoksulluğumuz, çağımızdaki durumumuz birlerce kere yazıldı. Halimizi dirliğimizi Mısır'daki sağır Sultan da biliyor. Şimdi bunu bir daha yazmayacağım. İçimizdeki övünce, ay mutluluğumuzu bozmayacağım. Ne olursa olsun, insanlık aya gidiyor. İnsan olduğumuzdan dolayı bu işte bizim de az da olsa bir övünç payımız olacak, değil mi? İnsan değil miyiz, dostlarımız, bizim gibi insanlar değil mi aya gidenler? Oyle değil mi?

1946 yılında demokratik hayata geçtik. Çok güzel. 1950'de Demokrat Parti halkın oylarıyla iktidarı CHP'den aldı. Daha da güzel. Bu, iktidarı halkın oylarıyla CHP'den devralan Demokrat Parti'nin içinde bir tek demokrasi mücadelesi yapmış, demokrasi için çaba harcamış, demokrasinin ne olduğunu kavramış bir tek kimse yoktu. Bir tek kimse... Bunlar iktidara geçer geçmez, günler geçtikçe, kendilerini iktidara getirmiş demokratik düzeni yemeğe başladılar. Öylesine bir demokrasi düşmanlığı koydular ki ortaya, bu ortamda en küçük bir demokratik düzen kurnalamazdı. Uyguladıkları düzen bir faşist düzen oldu ve iktidardan gitmemek için, yarıymamalak bir düzen olan demokratik düzeni her gün biraz daha ortadan kaldırmağa başladılar. İş süre süre 1960 yılına kadar getirdiler. Artık uygulamaları bir faşizme geçiş dönemine gelmisti ki ordu el koydu.

Demokrat Parti kadrosu, Halk Parti-

si'nin ikinci takımı olmasaydı, Demokrat Parti'yi daha önce demokrasi için mücadele vermiş kişiler kurmuş bulunsalardı 1960 yılı sonucuna varmak için ortada çok az sebep olurdu. Demokratik ortamı o zamanın ortamı sanıyorlar ve oyu alıncı her bir şeyi uygulayabileceklerini, tekmilli özgürlükleri ortadan kaldırabileceklerini sanıyorlar. Bütün başımıza gelenler bu yanlış, bu ilkel anlamda yüzündendir.

1960 ihtilalinden sonra bir Anayasa yapıldı. Demokratik kurumlar ortaya çıktı. Bir iktidarın hürriyetleri kısıtlama olanakları demokratik kuruluşlarla kısıtlandı. Demokrasiyi düşünmemiş, demokrasiyi bir oy derleme sorunu olarak bellemiş Demokrat Parti'nin üçüncü takımı olan Adalet Partisi, anayasaya karşı düşmanca davranışlara girişti. Halbuki onu iktidara getiren bu yeni anayasaydı ve bu anayasa bir çok tehlikelere onun yüzünden girmişti. Bu üçüncü takımdaki insanları ele alırsak, teker teker üstlerinde durursak, birkaç kişileri hariç, bunların çoğunluklarının faşist düşüncülü kişiler olduklarını görürüz. Bunlar çoğunlukla demokrasiyi başa gelmiş bir bela sanıyorlar. Demokratik kuruluşları iktidarlarını önüne gerilmiş başa çıkmaz bir bela sanıyorlar. En küçük bir fırsatta, bir ortamda anayasaya karşı koymayı, özgürlükleri ortadan kaldırmayı kendilerine ödev biliyorlar. Bir iktidar ki, iktidarda olduğu sürece, başka hiç bir iş yapmadan, yalnız anayasa kuruluşları ve özgürlükleri kısıtlamakla uğraşıyor, bunun adına da demokrasi deniyor.

Hiç bir demokraside Şadi Alkılıç böylesine mahkum edilemez. Bu mahkumiyet bir çağın yüzkarasıdır.

Biz bir demokraside Vedat Demireli-oğlu'nun katilleri böyle ellerini kollarını sallaya sallaya bir milletin vicdanını üstünde dolanmazlar. Polisler üniversiteyi basıp yatağında öldürüyorlar bu genç. Buna bir köce milletin bütün adaleti susuyor, partileri susuyor, anayasa kuruluşları susuyor, cumhurbaşkanı susuyor... Herkes susuyor.

Konya ayaklanması, Kanlı Pazar, Kayseri ayaklanması için susuyor köca bir millet... Ve çok insan Türkiye'de, iktidarın tümü, muhalefetin bir kısmı demokrasiyi baş belası sanıyorlar... Kitaplar toplatılıyor, insanlar korkunç baskılar altında zulüm görüyorlar. Her İşçi Partilinin hayatı bir zulüm...

Böyle giderse bu demokrasi yürümez. Her zaman böyle göstermelik kalır. Çünkü demokratik düzen taraftarları azınlıkta... Çünkü diktatörler daha ağır basıyorlar Türkiye'de ve daha cesur... Bu demokrasinin yürümemesinden hepimiz sorumluyuz ama, en başta bir türlü demokrasiye almayan iktidar suçlu. En başta bu düzeni yıkmaya o çalışıyor. Elhak başarıyor da... İki yüz binlik kara ordu, yarım milyona doğru büyüyor. Bütün camiler iktidara propaganda kürsüsü...

Ve insanoğlu aya gidiyor ve iktidar seviyesinde kitap yazıyoruz alanlarda. Çoğu en güzel kitaplarını toplatma barbarlığı içindeyiz.

Keza Türkiye İşçi Partisi, saldırıları tertipliyenlerin de, derhal ortaya çıkarılmasını istemektedir. Bir AP milletvekili-nin gazetelere verdiği yazılı demec Adalet Partisi'ne ve Demirel hükümeti-ne üzerine kuvvetli şüpheler gelecek niteliktedir. Hükümetin bu demec karşısında tutumunu belli etmesi ve Anayasa çerçevesinde faaliyet göstermeye mecbur olan bir siyasi teşekkül olarak, Adalet Partisinin, bu milletvekili hakkında ne gibi bir işlem yapılacağını açıklaması zorunludur.

Milletimizin büyük çoğunluğunu teşkil eden müslüman vatandaşlarımızın irtica hareketleriyle hiçbir ilişkisi olmadığına kesinlikle inanılan Türkiye İşçi Partisi, Amerikan emperyalizminin kucağında beslenen sahte milliyetçilerin ve sahte din adamlarının kışkırtmaları karşısında vatandaşlarımızı uyamak amacıyla davet etmektedir.

Oy çokluğuyla verilen bu karar üzerine dosya tekrar Birinci Ordu Askeri Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

Geçen salı günü Birinci Ordu Askeri Mahkemesi'nde yapılan duruşmada Doğan Özgüden, yazıyı memleketin yüce menfaatlerini düşünerek yazdığını, askeri mahkemeye güvenli bulunduğunu, ancak gazetecilerin sivil mahkemelerde yargılanmasının prensip meselesi olduğunu belirtmiş ve ortada bir görev ihtilafı bulunduğunu söylemiştir.

Askeri Savcı da, daha önceki görüşünde ısrar ederek, askeri mahkemelerin gazetecileri yargılamayacağını bildirmiştir.

Bunun üzerine askeri mahkeme de, bu görüşü katilim ve ortada bir «görev ihtilafı» bu-

lunduğu için Özgüden'i yargılayacak mercii tayin etmek üzere dosyanın Uygamazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiştir.

Özgüden, ancak Uygamazlık Mahkemesi'nin kararından sonra yargılanabilecektir.

Geçen hafta ayrıca «Kanlı İktidarın Ortakları» başlıklı yazısından dolayı Yaşar Kemal ile Alpaz Kabacalı, epolis kuvvetlerini tahkir» iddiasıyla 4.

Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmışlardır.

Öte yandan, ANT mensupları aleyhine savcılığa yeni soruşturmalar açılmıştır. Özgüden'in «Kendimizi Aldatmayalım» ve «Elbette İşgal Edilir» başlıklı yazılarında dolayı Özgüden ve Kabacalı hakkında, «Amerikan Eğitim Üslerinde İşgal» başlıklı yazıdan dolayı Kabacalı hakkında ve halen hapishanede bulunan arkadaşımız Osman Şaffet Arolat'ın hapishaneden yazdığı «Gençlere Polis Merkezinde Nasıl Zulmedildi?» başlıklı yazıdan dolayı Arolat ve Kabacalı hakkında «halkı kanunlara karşı gelmeğe teşvik» ve «cumhurları tehlikeli ettirme ile ve adavete tahrik» iddiasıyla dört soruşturma b. den açılmıştır.

İşte emekçi yönetimi budur!

İşçilerin el koydukları işletmede üretim arttı

ÇORUM'un Alpogut Kömür İşletmesi, 13 Haziran tarihinden beri, maden işçilerinin işgali altındadır. Türkiye'de belki de ilk defa, işçiler, çalıştıkları, emek verdikleri işyerini bizzat yönetmekte, gelirine kendileri elkoymaktadırlar.

Çorum Özel İdaresi'ne ait Alpogut Linyit İşletmesi'nin bölge müdürlüğünü Birleşik Maden İşçileri Sendikası Alpogut Şubesi Başkanı Mehmet Kocatüfek yapmakta, muhasebe ve satış işleri ise, eskisi gibi, kadrolu memurlar tarafından yürütülmektedir.

Alpogut İşletmesi, 1945'te kurulmuştu, birkaç sene öncesine kadar özel idareye her yıl yüzbinlerce emek kârı veriliyordu. İşletme, köylünün tarım yaptığı tarlalar istimal edilerek faaliyete geçirilmişti. Geçimlerini tarımdan sağlayan köylüler, zorunlu olarak, maden işçisi olmuşlardı. İşletme her yıl yüzbinlerce lira kâr ediyordu, fakat köyün okuluna dahi kömür verilmiyordu.

Üstelik son zamanlarda işçilerin emeklerinin karşılığı da verilmez olmuştu. 73 günlük ücretleri verilmeyişi için işçiler işletmeyi işgal etmekten başka çikaryol bulamamışlardı. Daha önce Ankara'ya sendika yöneticileri gidip gelmişler, fakat her defasında alayla karşılaşmışlardı.

Bunun üzerine bıçak kemiğe dayanmış ve işçiler 13 Haziran günü işletmeyi işgal etmişlerdir. İşgalden altı gün sonra Vali olay yerine gelmiş ve ocaktaki işçilere «Sabredin... Ben de çarık giydim. Ben de emekçi çocuğuyum» diyerek yine uyutma yolunu tutmuşsa da, işçiler bu defa oyuna gelmemişler ve «Açız, ot yiyoruz...» diye Valiyi geri çevirerek işgal hareketini sürdürmüşlerdir.

Jandarma Komutanı ise, «Devlet kuvveti getiririm» diyerek işçiye gözdağı vermek istemişse de, işçilerin konuşmalarını dinleyince gözyaşlarını tutamayarak ağlamaya başlamıştır.

İşçiler fiili durum yaratıp işletmeyi bizzat yapmaya başladıktan sonra, üretim de birden bire artmış bulunuyor. Sendika

Başkanı Mehmet Kocatüfek, «Fiili durumdan sonra üretim yüzde 50 oranında artmıştır. 260-300 ton arasında olan günlük üretim bugün 410-450 ton arasında değişmektedir» demiştir. Bunun nedenini, «Aynı zamanda yönetici olan işçiler, ne kadar çok çalışıp üretimi artırılırsa, çıkarlarının da o kadar iyi olacağını biliyorlar» şeklinde açıklayan sendika başkanı, «Fiili durumdan önceki 7 - 8 bin liralık günlük peşin satışların bugün 30-40 bin liraya ulaştığını» da belirtmiştir.

Alpogut Linyit İşletmesi, bir buçuk aydan beri mühendisiz bulunmaktadır. İşletmenin Bölge Müdür Vekili ve Muhasebe Müdürü birkaç gün önce işyerine gelerek «Ben müdür vekiliyim» diye içeri girmek istemişse de, işçiler tarafından geldiği otomobile bindirilip geri gönderilmiştir.

İşçiler bütün gün çalışıp üretimi yaptıktan ve ürettikleri kömürleri sattıktan sonra madenin ihtiyat parasını ayırmakta, kalan parayı da emeklerinin karşılığı olarak aralarında bölüşmektedirler.

Sendika başkanı, fiili duruma son vermek için toplu sözleşmenin sağlayacağı haklar yanında normal bir çalışma düzeni de istemekte ve bu düzen için de «Politik amaçlarla yüksek ücretli işçi alınmamasını, hak etmeyenlere keyfi zım yaptırılmamasını, işçi psikolojisini bilen yöneticilerin işbaşına getirilmesini, peşin satış yolunun tutulmasını, işçi - işveren ilişkilerinde samimi davranılmasını» şart koşmaktadır.

Alpogut Linyit İşletmesi'ndeki fiili durum, aslında emekçi sınıfların üretimin bizzat emekçiler tarafından yönetimini ve denetimini öngören sosyalist uygulamanın küçük bir örneğini teşkil etmektedir. Aradaki bürokratların tasfiye edilip işçilerin kendi çalıştıkları işyerine sahip çıkmalarından sonra üretimin düşmemesi, aksine artması da, kapitalist - bürokrat ikilişinin sosyalizme karşı yönelttikleri suçlamaları iflas ettiren kesin bir cevap olmuştur.

Alpogut linyit işçileri, Türkiye'nin sosyal mücadele tarihinde, şüphesiz, müstesna bir yer işgal edeceklerdir.

Emekçilerin yönetim ve denetimine bizzat elkoymadıkları Alpogut Linyit İşletmesinden iki görünüş... İşçiler kısa zamanda üretimi ve satış artırarak kendi emeklerini ve yurdun doğal kaynaklarını çok daha iyi değerlendirebileceklerini ispatlamışlardır. Bu sonuç, sosyalist uygulamaya yöneltilen suçlamalara da susturucu bir cevap olmuştur.

Doğu'da hayvan Yetiştiren köylü kan ağlıyor...

vanlar ucuzladı. Ashında ucuzlamaması gerekir. Çünkü, İran'a koyun, Rusya'ya da koca baş hayvan satışı yapılması için sözleşme var. Hayvanlar oraya değerine satılacağı için, köylünün hayvanlarının ucuzlaması söz konusu olmamalıydı ya... Devlet mekanizması zenginlere kredi verme işi ile meşgul dedik ya. Boş vakti olmuyor. Disariya satış sözleşmesi olmasa bile gene hayvanların ucuzlaması gerekmezdi. Buradan alınan hayvanlar batı halkına veya etbalık kurumuna, kasaplara gene değerine satılmaktadır. Etin ucuzlamaması bunun kesin kanıtı değil midir?

Gene kuthk var deguda. Yağmurlar yağmadı. Meralarda otlar çıkmadan filiz halinde kurudu. Biçim zamanı geldiği halde çayırardaki otların boyu otuz santim bile değil. Böyle kurak giderse ekin de olmayacak. Bunun doğal sonucu olarak, devlet baba tedbir almadığından (zenginlere kredi vermekle meşgul, boş değil) hay-

Ama tüccarlar, fırsatı ganimet sayarak, söz birliği ettiler. Hayvanları bir süre için almadılar. Köylü umutsuzluğa düştü. Hayvanlarını kökten sürme götürüyor pazarlara. Gel gör ki, para etmiyor hayvanlar. Alabildiğine bir ucuzluk. Babam üç atı götürmüştü de, 550 lira ancak vermişlerdi. Üç at ancak beş çift ayakkabı alabiliyordu. Yada yüz kilo kadar domates. Normal fiatı bin lira olan tohumlar, şu anda 300 liraya gidiyor.

«Cambaz» deyince ipite oynayan, el marifetleri yapan kimse aklınıza gelmesin. Bu cambazlar tüccarların gözü açık adamlarıdır. Bütün görevleri tüccarlar yararına halkı kandırmaktır. Bir çeşit komisyoncu. Bunlar köylerden mal topladıktan sonra, yalandan derler ki: «Üzerimde param yok. Bankadan almadım. İki gün sonra getirir paramızı veririm.» Köylüler de inanır. Malı götürür tüccarlara, tabii hem kârını hem de komisyonlarını alarak satarlar, getirir köylünün parasını da değiştirirler.

Haziranın ikinci haftasıydı. Hayvanların değerinin iyice düştüğü günler. Hayvan pazarı meydanı dar geldiğinden, bele diye, meydanı, Kars'ın dışına çıkarmıştı. Karadağ'ın burnuna. Karadağ'ın eteği çok taşlıktır. Sanki gökten dolu düşmüşcesine... Orada pazar kurulunca alış veriş başladı. Başladı ya, başlamaz olaydı. Bütün tüccarların, bütün cambazların sözü bir. Hepsinin ağzı bir. Fiatlar alabildiğine düşük. Köylüler şaşkınlıkla malın bu kadar bircen bircene düşeceğine. Dayanamadılar. Ne acı ile, ne zorlukla kazamışlardı. Oysa şimdi kazandıkları para etmiyordu. Para eden hayvanların, bizzatın fiyatına da üç çuval un alıp götürüyorlardı. Acıydılar sabırları tükeniyordu. Onların o acılı gününde, cambazlar üstelik alay ediyor, taşlarına gülüyorlardı. Şimdiye kadar bu alaya alınmaya katılmamışlardı. Ama ya şimdi, ölümden öte ne vardı? Zaten sağ sağ ölmüşlerdi. Taşa sarıdılar. Cambazlarla, tüccarların üzerine yürüdüler. Tüccarlar tahşilerine, paytonlara bindi kaçtılar. Gene aynı sınıfın insanları karşı karşıya kaldılar.

Çıkarına aykırı düşünceler egeme bir kürt, şii çatışması dedi, olayı geçiştirtiler.

Vahim bir ders

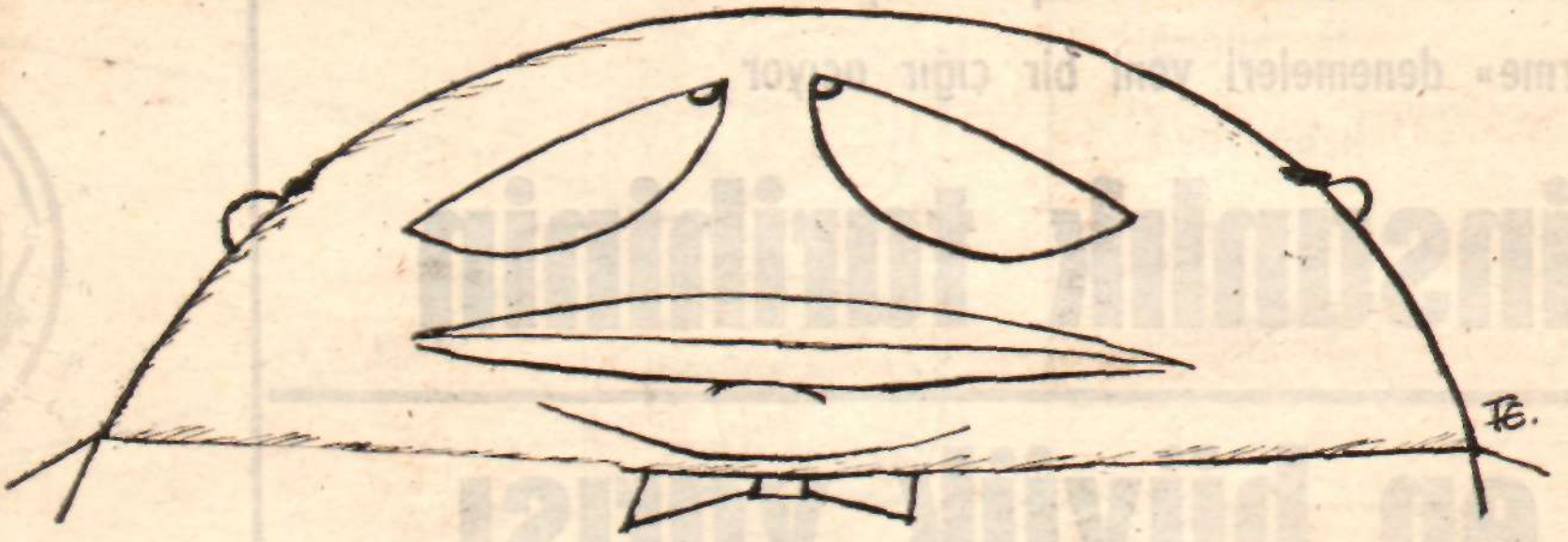
Herdem taze, herdaim nikbin sayın İşçileri Bakanımız Sükan'ın Kayseri olayları üzerine, yine, «Her türlü tedbir alınmış, daha vahim olayların meydana gelmesi önlenmiştir.» dediğini radyoda işittim de batırma geldi: Yine böyle nikbin biri Anzefika'da cinayetten hüküm yemiş, elektrikli sandalyaya götürülüyormuş. Herifçiğün bir ara cellatlarına dönmüş «Bu,» demiş, «benim için iyi bir ders olacak!»

Onun gibi, şimdi acaba bizim sayın İşçileri Bakanımız da, ne gibi bir «mahrem» bilgiye dayandığını bilemediğimiz bir nikbinlikle mi konuşuyor, yoksa emüle devrimcileri heride başlarına gelebilecek daha evakimsiz kazaalara karşı uyarımak gibi bir haks niyeti mi dile getiriyor?

Sen tut, güpegündüz, on bin kişiyi topla, git öğretmenlerin kongresini bas, önüne geleni sopadan geçir, kitap satan dükkanları, avukat yazıhanelerini, öğretmen lokasını yık, kitapçıının biri bir elinde Atatürk büstü, bir elinde Kur'anla dışarı fırlayıp anca kurtarabilsin canını, sonra ordan geçen bir hatunu soy ve perişan et, anasından emdiği sütü burnundan getirt, ağızlarında, dövizlerde - ve nice diğer olayların ardındaki basında - bir Endonezya, katliam, kan seli, ölüm, mezar sözüdür gitsin...

Ve sonra İşçileri Bakanı olacak zat gelisin bize, «Hâlinize şükredelim, daha kötüleşti olmadı,» desin. Fee vallah! İşçileri Bakanı, bana öyle geliyor ki, ya vahimetin ne olduğunu bilmiyor, ya da iyi bir derse ihtiyacı var.

T. AĞAOĞLU

MENDERES'in DRAMI

Stratejik kördüğüm ve C.H.P.

İdris KÜÇÜKÖMER

BUGÜN Türkiye'de ısrarla içten ve dıştan örülen bir kördüğüm vardır. Bu, sınıf mücadeletilerinin karmakarışık edilmesiyle örülmektedir. Bittahdiği gibi, Frikya Devleti'nin kurucusu olarak kabul edilen Gordius'un araba oku ile boyunduruğu bağlayan karmışık bir düğüm yaptığını ve efsaneye göre bu düğümü çözenin Asya'nın fatihi olacağına inanırdı. Yine bilindiği gibi, İskender düğümü çözememiş, ancak bir kılıç darbesiyle kesmişti.

Türkiye'deki kördüğüm tarihi olarak belirmiş, burada emperyalizmin büyük rolü olmuştur. Bu ekonomik statüleri, sınıf yapıları ve ideolojileriyle birbirlerinin yanında olmaları güç gözükken grup veya sınıflar tarafından ve Türkiye'ye has ters bir gelişme içinde elbirliğiyle gerçekleştirilmiştir. Elbette bu düğümün tam çözümü bir devrimle olabilecektir. Fakat bu, devamlı bir mücadeleyi gerektirir; yoksa çözümlen, kılıcı elinde bir İskender darbesinde değildir.

Durumu açıklayabilmek için, CHP tarafından İleri atılan ve birbiriyle ilk bakışta uyumsuz gözükten iddiaları hareket noktası olarak almakta yarar vardır:

1. Ashında İsmet Paşa'nın kaleme aldırıldığında gıphemiz bulunmayan bir yazı 5 Mayıs 1969 tarihinde Milliyet Gazetesi'nde Metin Toket imzasıyla çıkmıştır. Son derece önemli olan bu yazının başlangıcıma tekrar hatırlatalım:

«Türkiye'de 'küdrat' manasındaki 'iktidar'ın gerçek sahibi tartışma konusu sayılsa yeridir. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana... Türkiye'yi idare eden sağlam kuvvetler, hep CHP tarafından temsil edilmiştir.»

Bu ifade, gerçekten, tarihi olarak doğru gözükten temel bir varsayımdır. Sözü edilen sağlam kuvvetlerin durumuna, ANT'ta daha önce değinmiştik. Bu güçlerin en üstünde açıkça bürokratik yönetici, küçük yada şebeke yeraltıdır. Daha aşağıda ise, küçük burjuva kategorisine sokulacak memurlar büyük ölçüde yeraltı, hattâ öğrencilerin önemli bir kısmı da buraya girerdi. Ashında sağlam güç denilen hiyerarşik, karmışık ve tarihi güç, esas güçtür. Ve CHP, büyük ölçüde işte bu güç ve onun ideolojisini temsil etmektedir.

2.

a) Fakat, bunun yanında, yukarıdaki ifadelerle uyumsuz gözükten yeni bir rol vardır. Bu, Paşa'nın genel sekreter Ecevit'e verdiği bir roldür. Nitekim, Bülent Ecevit, ısrarla hem aydın - halk yada bürokrat - halk çelişkisini kabul edip bu çelişkinin halen devam ettiğini söylemekte, hem de sık sık sömürden söz etmektedir. Mevcut düzeni de «sömürü düzeni» kabul ederek bu sömürü düzenini değiştireceklerini ilave etmektedir.

b) Bize göre, «sağlam güçleri temsil» ile daha da uyumsuz gözükten ifadeleri, son zamanlarda CHP'nin yayın organı Ulus'ta çıkan iddialı yazılarda bulabiliriz. Tutarsız da olsa, bu yazılarda markstat terimleri de kullanılmaktadır. Nitekim, 13 Temmuz 1969 tarihli Ulus başyazısında:

«Batılı sol uç partilerin, akımların önderleri ciddi adamlardır. Genel marksçı - leninci öğretiden esinlenmekle beraber, hiçbir zaman yaşadıkları ülkelerin gerçeklerini gözden kaçırmayan adamlardır. Birkaç yüz öğrencinin bir iki şehirde çıkardıkları karışıklıkla iktidara gelebileceklerini, gelecek bile bir sınıfa dayanmadan bu iktidarı yürütemeye-

ceklerini bilen adamlardır. Hele hele, yapıları icabı sağda olan bazı güçlere ümit bağlamayı, akıllarının kenarından bile geçirmeyen adamlardır.»

«Kendilerini solda sandıkları halde üst - yapı kurumlarını korumasını devrim olarak nitelendirmekte; alt - yapı değişikliğini savunmaları, bunun için gerekli yolları açmaya çalışanları karşı - devrimcilikle suçlamaktadırlar. Bunun adına radikal sol değil, çocukluk ve cahillik denir. Hem de, sonunda zararı bütün Türkiye'ye dokunacak bir çocukluk ve cahillik. Elmalarla armutları, Lenin'in öğretileriyle Marcuse saçmalıklarını, devrimle karşı - devrimi, Vatanseverlikle satılmışlığı birbirine karıştırmamaları için, artık biraz okuyup da büyü-mek zamanları gelmemiş midir?» denilmektedir.

15 Temmuz tarihli Ulus'ta ise, «Maskelilerin, iki amacı da gerçekleşmeyecektir» adlı çerçeve içindeki yazıda ise:

«Türkiye, sanki 1940'ların Çin'i'dir ve Japon işgaline benzer bir Amerikan işgali altındadır. Sanki Mao'nun yaptığı gibi, önce işgale karşı savaşmak zorundadır.» denilmektedir.

Fakat aynı yazıda, CHP'nin sınıf partisi olmadığı, geniş halk kitleleri partisi olduğu da açıklanır. Yukarıda 1 ve 2. maddelerde yer alan ifadelerin uyumsuzluğunun sebebi nedir? Paşa, CHP'nin hiçbir zaman seçim kazanmadığını yada oylarının oranının düştüğünü bilir. Hayatınca gözlediği bu gerçeği 1969'da artık iyice dikkate almak ister. CHP, Türkiye toplumunu gelişik olarak burjuva ideolojisi içinde sınıfsız bir toplum olarak görmek ister. Fakat bunun böyle olmadığı da artık anlaşılır hale gelmektedir. Ashında CHP'nin, sözde devrimlerinden çok eskiden beri taviz vermesinin sebebi, kendilerinin temsil ettiği bürokrat kük ile halk çelişkisini görmüş olmasındandır.

Osmanlı bürokrasisinin tanzimatten sonra Jön Türk hareketiyle kapitalist ideoloji aktarmalarına devam ederken, bir yandan da burjuvazi yaratmak istediği artık bilinmektedir. İleride bu yeni sınıf, komprador olarak yada sanayileşmede emperyalist ülkelerle tamamlanarak bürokrasiye karşı ağırlığını gittikçe artırmaya başlayacaktır. Yeteri derecede egemen iç sınıflar olamayınca, Osmanlı bürokrasisi, gavur ideolojisi yanında otokrasiyi de temsil eder olmuştur. Burada tarihi kördüğümün sıkıştığını görüyoruz. Bürokrasi, bir yandan tarihi otokrasiyi, bir yandan da batılama yada yabancılaşmayı temsil yolunda iken, fakirleşen üretim aracı sahipleri, fakir köylüler, bilindiği gibi, İslami değerler sistemi içinde toplanmıştı. Bu kitleler, kimin yanında, kimin karşısında elabildi? Böyle bir safhada, henüz yeterli bir bilinçle yerli ve yabancı sermayeye ve büyük toprak sahiplerine karşı olamayacaktı. İşte burada meşhur sözü hatırlatalım:

«İşçiler, örgütlenmemiş kitleler halinde iken... proleterya kendi düşmanına karşı değil, fakat düşmanın düşmanına karşı döğüşür...»

Yani, endüstriyel burjuvaziye karşı değil de, onunla çelişen mutlak monarşinin kalıntılarına, büyük toprak sahiplerine, endüstriyel olmayan burjuvaziye, küçük burjuvaziye karşı döğüşür.

Bugün Türkiye'de mevcut proleterya, fakir köylüler ve yarı proleterler, tarihi gelişmenin sonucu, kendilerini önce tarihi bürokrat otargist karşısında

buldular. Terakkîperver Fırka, Serbest Fırka, Demokrat Parti gibi kuruluşları örgütleyen bürokratlar, bu gerçeği değeriendirebilmişlerdi.

Türkiye bürokrasisi, gelenegi icabı gavurlukla özdeş düğürülmeye açıktır. Ideolojisi olarak aktarılan batı kanunları, özü gereği giderek emperyalistlerle işbirliği yapmaya, tamamlanmaya mecbur yerli sermayedar sınıfın, toprak ağalarının işine daha çok yaramıştır. Nitekim, bürokrasinin getirdiği sendikacılık, genel olarak «suri sendikacılık» olmuştur. Şüphesiz bütün bunlara rağmen proleterya, fakir köylülerde yer yer meydana çıkan kıpırdanmalar, temel gelişiklerin bilincine götürececek anlamlı işaretlerdir. Sol kuruluşlar bu olaylara öncelik vermemelidir. Bugün parçalanmış görünen solu, ancak bu gelişmeler birleştirecektir.

İşte bu gelişme ortamında, ilk çelişmeyi, yani bürokrat - halk çelişkisini Paşa daha iyi görmesin, mümkün değildir. Bu çelişkiyi ele alan Ecevit, partinin sözde halkçılık ilkesine sarılmaktadır. İşte burada sömürden söz edilmekte, yukarıya aldığımız ifadeler kullanılmaktadır. Fakat hemen gözleneceği gibi, bunlar mistik, metafizik sloganlar halindedir. Yoksa:

a) Paşa - yada Ecevit - o halde, sözünü ettikleri sömürüyü tanımlamalı, buna bir ölçü bulmalıydılar;

b) Bu sömürüyü kaldırmak için tutarlı araçları açıklamalıydılar;

c) Ecevit, asıl kendilerinin devrimci olduğunu söylüyor. CHP, devrim yapmadı. Sadece sözde devrim yaptı. Aksi iddia ediliyorsa devrimi tanımlamalıdır;

d) Ulus başyazısında ifade edilen alt - yapı ve üst - yapı ne demektir? Bunlar arasında nasıl bağlantı vardır? Belirtilmelidir. Hem bunlardan söz edin, hem de biz sınıf partisi değiliz, deyin. Bu bir oyun değilse, CHP'nin perişanlığının işaretidir. Eğer yukarıki ifadelerde samimi iseler;

Sömürülmeyi sağlayan üretim ilişkileri, tarihi olarak değiştirilmeye açık bir olgunluğa varmış mıdır? Bu değıştirilmeyi gerçekleştirecek devrim kimler tarafından yapılabilecektir? Yada sömürülen sınıfların Türkiye'deki durumu nedir? Belirtilmelidir. İktidara ortak bürokrasinin bir kanadında yer alanları «küç» diye kullanmak isteyen, kendilerini İskender sanan eksik şemantik ezberciler ile CHP arasında bir dalama var gözüküyor. Ashında CHP'nin temsil ettiği bürokrasinin olayları değeriendiremeyen aceleci bir kanadı, CHP ile bir metod tartışması yapar gözükmektedir. Ashında ideolojileri ve gelenekleriyle bunlar arasında biz fark görmüyoruz. Bürokrasi ahtapotu aynada fazla oynak bir kolunu görmekte, onu hizaya getirmeye çalışmaktadır. İktidara ortak bu güçler, ne metodu kullanırlarsa kullansınlar, mayaları ayıdır. İktidarı paylaşır haldedirler. Paşa bunu biliyor. Amerika da, Rusya da biliyor. Fakat hükümeti de paylaşmak istiyorlar. Bürokrasi hükümeti kaybetmişti. Bunu geri istiyor. Paşa bu geri almada kendi usulünü anlamayan aceleci evladlarını çocuk gibi azarlıyor. Durum bu olunca aceleci yada sabırsız olanlar, kördüğümü sıkıştırma fonksiyonunu görüp görmedikleri sorusunu kendilerine sormalıdır. Bu bir...

Amerika ne istiyor? Onu da kendi kendilerine sormalılar, bu da iki...

«Aya insan indirme» ve «aydan toprak
getirme» denemeleri yeni bir çığır açıyor

insanlık tarihinin en büyük yarışı

BUNDAN 12 yıl önce Sovyetler Birliği'nin uzaya «Sputnik» adında bir yapma uydusu fırlatmasıyla başlayan insanlık tarihinin en büyük yarışı, geçen hafta girişilen iki deneme ile en kritik safhasına girmiştir.

Bilindiği gibi uzay yarışı, 1961 Nisan'ında yine Sovyetler Birliği'nin uzaya ilk insanı, Yuri Gagarin'i göndermesiyle adanmışlık şiddetlenmiş ve çok geçmeden «aya ulaşma» yolunda dev bir mücadele başlamıştır.

Sovyetler Birliği ile Birleşik Amerika arasındaki uzay yarışının bu aşamasında başlıca iki hedef vardır: Dünyaya aydan parça getirmek ve ay yüzüne ilk defa insan ayağı bastır-
mak...

Mücadelenin cesametini değerlendirebilmek için, insanlığın uzaydaki macerasına kısaca bir göz atmak lazımdır.

Sovyet kozmonotu Yuri Gagarin'in uzaya ilk çıkışı 12 Nisan 1961'de Vostok füzeleriyle olmuştur. Gagarin dünyanın yörüngesinde bir defa doluşarak yeryüzünü dışarıdan gören ilk insan olmak ayrıcalığını kazanmıştır. Bunu, yine Sovyet kozmonotu German Titov'un 17 günlük uzay gezisi izlemiştir.

Amerikalılar ise, dünyanın yörüngesine ilk astronotu ancak Gagarin'den bir yıl sonra, 1962 şubatında sokabilmiş. John Glenn dünyanın çevresinde üç tur atmıştır. Aynı yılın mayısında Amerikalı Scott Carpenter da, Glenn'in üç günlük uzay gezisini tekrarlamıştır. Ne var ki, üç ay sonra Sovyet kozmonotları Andrian Nikolaev 64, Pavel Popoviç de 48 günlük uzay gezisi yaparak Amerikalıların bir kez daha geride bırakmışlardır.

Sovyetler Birliği'nin uzay yarışında önde gitmesi üzerine zamanın cumhurbaşkanı Kennedy, uzay çalışmalarına hız verilmesini ve 1970'ten önce aya gidişini istemiştir. Bundan sonra uzay mücadelesi adanmışlık şiddetlenmiş, Sovyet kozmonotları Bikoovski ile Treskova, Vostok - 5 ve Vostok - 6 uzay gemileriyle aynı zamanda yörüngeye girerek uzayda ilk randevuyu gerçekleştirmişlerdir. 12 Ekim 1964 tarihinde ise Sovyet kozmonotları Komarov, Feoktistov ve Yegorov, Voskhod 1 aracıyla uzayda ilk «üçlü» gezipi yapmışlardır. 1965 martında da Sovyet kozmonotu Leonov, uzayda ilk yürüyüşü yaparak ay yarışında çok ileri bir adım atmıştır. Bundan beş gün sonra Amerikan astronotları Grissom ile Young uzayda «ikili» uçuş yapmışlar, 1965 haziranında da yine Amerikan astronotları Mc. Divitt ile White uzayda yürümeyi başarmışlardır.

Bundan sonra Amerikalılar uzay yarışında büyük ilerleme göstermişlerdir. Grissom ile Young'un uzayda «ikili» uçuşunu, daha sonra 9 çift fas-lalarla tekrarlamışlardır. Gemini a-

raçlarıyla yapılan bu uçuşlarda Amerikan astronotları, uzayda 14 gün kalarak aya gidip dönebileceğini ispatlamışlardır. Bu uzay denemeleri sırasında üç Amerikalı astronot da, ANT'nin daha önceki sayılarında açıklandığı gibi, özel sektörün sağladığı malzemelerin kalitesizliği yüzünden hayatlarını kaybetmişlerdir. 27 Ocak 1967'de Apollo 1 uzay aracının kapsülü ateş almış ve içinde bulunan Grissom, White ve Chaffie yanarak ölmüşlerdir.

Bundan üç ay sonra da Sovyet kozmonotu Vladimir Komarov, uzaydan dönerken iniş paraşütünde meydana gelen bir arıza yüzünden yere çakılarak can vermiştir.

Bu kazalara rağmen uzay araştırmaları durmamış, bu yılın ocagında Amerikalı Frank Borman, James William Anders'in yönettikleri Apollo - 8 ile ay çevresinde yörüngeye girip tekrar dünyaya dönmüşler ve bugünkü denemenin ilk adımını atmışlardır. Bu denemeden hemen sonra Sovyetler, daha büyük bir deneme yaparak uzayda ilk kozmik istasyonunu kurmağa muvaffak olmuşlardır. Soyuz - 4 ve Soyuz - 5 araçlarıyla yapılan bu denemede Kurunof ile Yeliseyev, gemilerini terkederek Şatalof ve Beregovoi'nin bulunduğu gemiye geçmişlerdir.

Amerikalıların ay yolunda yaptıkları son deneme ise, bu yılın mayısında Stafford, Young ve Cernan'ın ay yörüngesinde 31 defa doluşmaları, ayrıca ay yörüngesinde iken bir dönüşün ardından ayrı ayrı tekrar geri dönmesi olmuştur. Böylece, insan-
lığın

lunun aya inmesinin mümkün olduğu da ispatlanmıştır.

Halen Apollo - 11 aracıyla ay yörüngesinde bulunan Neil Armstrong, Edwin Aldrin ve Michael Collins'in aya iniş ve dönüş denemesi başarıya ulaştığı takdirde insanlığı ilk defa aya ayak basmış olacaktır. Apollo - 11 denemesinin çeşitli safhaları, bu sayfadaki krokiye ayrıntılı biçimde gösterilmiştir.

Ancak, Amerikalıların «aya insan indirme» denemesinin son hazırlıkları yapılırken, Sovyetler Birliği de sessiz sedasız bir denemeye girişerek «aydan toprak getirme» üzere uzaya Luna - 16 aracını fırlatmıştır. Luna - 16'te insan bulunup bulunmadığı başlangıçta açıklanmadığı için, Sovyet denemesi, aylardan beri Apollo - 11 için yoğun bir propaganda kampanyası açmış bulunan Amerikalıların keyfini kaçırmıştır. Zira, aya insan indirmenin yanı sıra Apollo - 11 denemesinin en önemli amaçlarından biri de, aydan toprak getirmektir. Bu sonucu elde edebilmek için aradan geçen zaman zarfında Amerikan Uzay Dairesi (NASA) tam 250 milyar Türk lirası harcamış, pilotlu 21 uzay uçuşu yapmış, denemelerin çeşitli alanlarında 300 bin bilim, mühendis ve teknisyen görev almıştır.

Aya insan indirilmesi şüphesiz büyük bir başarıdır. Ancak bu başarı büyüklüğü oranında da tehlikelidir. Nitekim haziran ayında Varşova'da yapılan Uluslararası Otomasyon Kongresi'nde uzaya insan mı, yoksa robot mu gönderilmesi gerektiği Sovyet ve Amerikan bilgileri arasında

BİRİNCİ GÜN: (Ateşleme: 1.

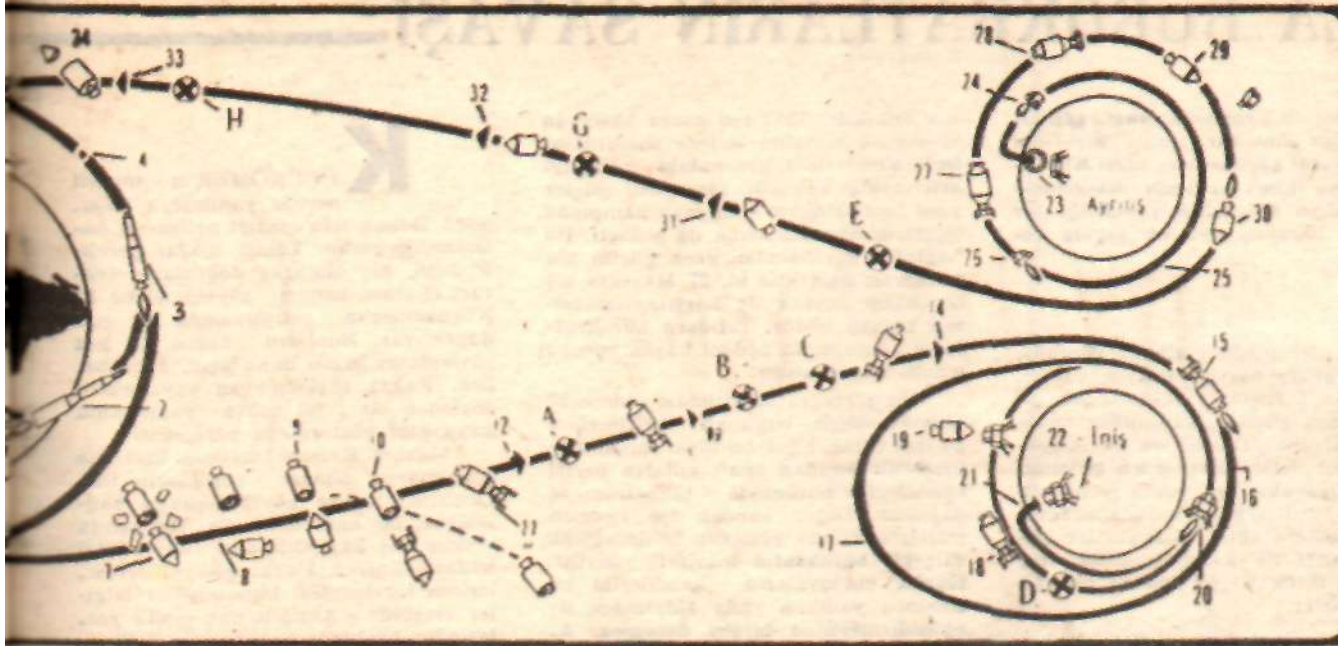
1. Cape Kennedy'den
2. Birinci kademe ayrılma
3. İkinci kademe ayrılma
4. Yörüngeye yerleşme
5. Ay yüzüne iniş için rota ayarı
6. Doğru ateşleme
7. Kumanda kabini Ay Böceğinden ayrılma
8. Kumanda Kabini ekseninde 180 derece dönmek
9. Kumanda Kabini tekrar Ay Böceğine yerleşme
10. Kumanda Kabini Ay Böceğinden ayrılma
11. Kumanda Kabini Ay Böceğinden ayrılma
12. İlk rota ayarlaması yapılma
13. 17 TEMMUZ PERŞEMBE
14. Gerekirse yol, ortası ayarlanacak
15. 18 TEMMUZ CUMA
16. Ay'a doğru yolculuk devam ediyor.

tartışma konusu olmuştur. Sovyetler Birliği Bilginler Akademisi Başkanlık Divanı üyesi ve Sovyet delegasyonu başkanı Boris Pietrov, «Uzaya insan mı, yoksa robot mu gönderilmeli meselesini enine boyuna inceledim. Şunu söyleyebilirim ki, otomatik tesisler gittikçe gelişmektedir. Bu bakımdan robotlara en karmaşık işlemleri yaptırmak mümkün olabilecektir. Hiç şüphesiz ki, insanlığı da uzaya çıkacaktır. Fakat insanın yapabileceği çok sayıda önemli işi robotlara gördürmek mümkündür.» demiştir.

Moskova Otomasyon Enstitüsü Müdürü Prof. Aleksandr Lefetov da, robotları insanlara tercih ettiğini açıklayarak, «Modern teknik bugün artık robotlara her şeyi yaptırabilecek seviyeye ulaşmıştır. Robotlar in-

Apollo - 11 denemesini başarıyla sonuçlandırdıkları takdirde «Aya ayak basan ilk insanlar» ünvanını kazanacak olan Aldrin, Collins ve Armstrong

Apollo - 11 Aya nasıl gidip dönecek ?

1961 Nisan'ında ilk defa uzaya çıkıp dünya çevresinde bir tur atarak adını ölümsüzleştiren Sovyet kozmonotu Yuri Gagarin.

(C) 19 TEMMUZ CUMARTESİ

14. Son rota ayarı. 15. Ateşlemeyle Ay yörüngesine giriş. 16. Ay yörüngesinde dönmeğe başlayacak. 17. İki yörünge turu. 18. Pilot Ay Böceğine geçecek.

(D) 20 TEMMUZ PAZAR

19. Ay Böceği Kumanda ve Servis Kabinelerinden ayrılacak.

(E) 21 TEMMUZ PAZARTESİ

20. Ay'a doğru iniş ateşlemeye başlayacak. 21. Böcek Ay'a inecek. 22. Ay'a konacak. 23. Ay'dan havalanacak. 24. Böcek yörüngeye doğru yükselcek. 25. Yörüngede rota ayarı yapılacak. 26. Yörüngede buluşma manevraları. 27. Kumanda ve Servis Kabini ile Ay Böceği kenetlenecek. 28. İki astronot Ay Böceğinden Kumanda ve Servis Kabinelerine geçecek. 29.

Kumanda ve Servis Kabini Ay Böceğini sahveyecek. Böcek uzaklaşacak. 30. Dönüş yolculuğu için ateşleme.

(F) 22 TEMMUZ SALI

31. Dönüş yolunda ilk rota ayarı.

(G) 23 TEMMUZ ÇARŞAMBA

32. Gerekirse tekrar rota ayarı yapılacak.

(H) 24 TEMMUZ PERŞEMBE

33. Son rota ayarı yapılacak. 34. Kumanda Kabini Servis Kabinini terkedecek. 35. Kumanda Kabini atmosfere giriş için küt yüzünü Dünya'ya doğru çevirecek. 36. Kumanda Kabini 135 bin metrede atmosfere girecek. 37. Dünya ile telsiz irtibatı kesilecek. 38. Kabin ısı kalkınımı terkedecek ve paraşütlerini açacak. 39. İniş.

şey yapabileceği her işi rahatlıkla yerine getirebilmektedir demistir.

Bu açıklamalara göre, Sovyetlerin aya bir robot adirerek taş ve toprak parçalarını Amerikalılardan önce almaları ihtimali kuvvetlidir. Apollo - 11 Ay'a doğru seyahatine devam ederken Luna - 15 Ay çevresinde yörüngeye girmiştir. Luna - 15 programını tamamlayabildiği takdirde, iki büyük uzay başarısı birden elde etmiş olacaktır:

1 — Uzay çağında ilk kez bir şey, Ay'a konduktan sonra kendi mekanlarıyla tekrar havalanacaktır.

2 — En yakın komşumuz Ay'dan topraka toprak ve taş örnekleri gelecektir.

Ay'dan kaya ve toprak parçalamayı hangi taraf önce getirirse getirsin, bu, bilimsel yönden şüphesiz büyük bir başarı olacaktır. Eğer deneyi olumlu sonuçlandırabilirlerse, Amerikalılar, Ay'a ilk insanı indirerek suretiyle muhakkak ki çok daha büyük bir başarı kazanacaklardır.

Sovyetlerin başladığı ve daha sonra Birleşik Amerika'nın da katıldığı bu uzay fethetme yarışının, dünyada iki dev'e prestij sağlama yönü dışında şüphesiz büyük yararları vardır.

Amerika uzay araştırmalarının en sumaralı adamı Von Braun'un söylediği gibi, uzay programının en yararlı yanlarındandır. biri, bunun, sanayi her dalını, tekstil, elektronik, plastik, makina, plastik, metaller, seramik ve yüzlerce diğer dalı etkilemektedir. Uzay programı sayesinde bilim, bugün evreni incelemeye kullanmak yeni aletlere ve fırsatlara sahip olmaktadır. Bilim adamları artık Ay'ın, gezegenin ve yıldızların menşei gibi bilinmeyen konulara eğilmekte ve uzayın gerçek şeklini, yeryüzünün magnetik alanlardaki dalgalanmaları, gezegenin ve güneğin yarattığı radyasyonun bünyesini, güneş rüzgarları ve yeryüzünün magnetik alanının birleşik etkisini ve en önemlisi u-

zayda hayat olup olmadığını öğrenmeye çalışmaktadır. Van Allen kuşağının keşfine belli bir fiyat biçmeğe, Ay'ın yüzeyinin detaylı haritası ve diğer uzay başarılarının değerlendirilmesine imkan yoktur. Tıbbi imkanların geliştirilmesi, yeryüzü kaynaklarının korunması, tarım sektöründe üretimin artırılması, eğitim imkanlarının geliştirilmesi bakımından da uzay araştırmaları büyük yarar sağlamaktadır.

Ancak, uzay yarışının şiddetlenmesi, insanlık için birtakım sorunları da beraberinde getirmektedir.

Bunların başında, uzaydaki hakimiyet meselesi gelmektedir. Gerçi 1967 yılında Amerika Birleşik Devletleri ile Rusya başta olmak üzere birçok memleket, kendi aralarında imzaladıkları bir anlaşma ile, Ay'ın ve dünya dışındaki öteki cisimlerin, sadece «barışçı amaçlarla keşif konusu olacağını» kabul etmişlerdir. Keza bunlar üzerinde mülkiyet iddiasında bulunmayacaklarını kesin olarak ilan etmişlerdir. Ancak uluslararası anlaşmalara ne derece uyulduğu da, uygulamaları bellidir. Uluslararası hukuk, yazılı metinlerden çok, «hak kuvvetidir» prensibine dayanmaktadır. Yarın Ay'a ulaşıldığı takdirde, oradaki kaynaklardan kimin yararlanacağı meselesi de dünyanın başına yeni bir ihtilaf konusu olacaktır. Unutulmamalı ki, uzay yarışı daha gımdiden Ay'ı aşmış. Sovyetler Birliği Venus'e uzay aracı yollarken, Amerika Cumhurbaşkanı Muavini Agnew de, bundan sonraki hedefin Merih olduğunu ileri sürmüştür.

Bunun dışında askeri bakımdan da uzayın fethi yeni yeni sorunlar çıkartmaktadır. Uzay araştırmalarının gelişmelerin askeri bakımdan en önemli sonucu, yeryüzünde herhangi bir noktanın uzaydan istendiği gibi bombalanabilmesidir.

Nitekim, ünlü İngiliz düşünürü Bertrand Russell, Ay seyahatine karşı çıkan bir yazısında aynen şöyle demektedir:

«İnsanlar, aynı zamanda yanlarında hidrojen bombaları ve kafalarında öteki grubu ortadan kaldırmak fikri olduğu halde Ay'a ineceklerdir. Oysa, birbirlerini dünyada öldürmek çok daha ucuza mal olur ve bunca masraf ve çabaya lüzum kalmaz.

«Fatihler tarihte her zaman merhametsiz olmuşturlar. Bu kuralın en gözde batan istisnası Yunanistan'daki Roma'lılardı. Fakat genellikle fethetmeye giden kişiler, uygarlığın daha yüksek değer ölçülerini bek umursamazlar. Meksika ve Peru'yu istila eden İspanyollar, sadece altın bulmak amacıyla idiler. Ve bu mücadele sırasında iki büyük uygarlığı mahvettiler.»

Bilinmektedir ki, ekonomik bunalım içerisindeki Amerikan kapitalizmi, ayakta kalabilmek için bir yandan yeryüzünde ardarda savaşlar çıkartırken, bir yandan da bu uzay denemelerine dört elle sarılmış ve özel sektörün milyarlara liralık yatırımları bu plana aktarılmıştır. Amerika'yı uzay yarışında kışkırtan neden, sadece Başkan Kennedy'nin kendi ülkesine prestij sağlama endişesi değil, aynı zamanda Amerikan kapitalizminin devlet eliyle daha yüksek kârlar sağlama hesabıdır. Amerikalıların bu bilimsel deneyi tam bir panayır havası içerisinde tezgahlamaları, bu görüşe hak verecek niteliktedir.

Sosyal bakımdan da, uzay yarışı, yarıdan fazlası açlık ve sefaletle

pençeleyen insanlık için bir yıkım olmaktadır. Milyarlarca lira, uzay yarışına hasredilirken sadece geri bırakılmış ülkelerde değil, bizzat Amerika Birleşik Devletlerinde milyonlarca insan ghetto'larda asgari insanca yaşama haklarından yoksun olarak sürünmektedir. Nitekim, Amerikalı siyahlılar, Apollo - 11'in uzay fırlatılacağı gün bir protesto gösterisi yaparak bu gerçeği hatırlatmışlardır. Amerika'nın bundan sonraki hedefinin Merih olduğunu açıklayan Spiro Agnew'e, Demokrat Partisi'nin genç senatörü Edward Kennedy'nin karşı çıkması, Amerika için asıl büyük problemin sosyal bozuklukları gidermek olduğunu söylemesi de meseleinin sosyal yanına ışık tutmaktadır.

Ancak, muhalefet ne kadar haklı olursa olsun, insanlık tarihinin bu en büyük yarışını önlemeye hiçbir şekilde imkan yoktur. İnsanoğlu, nasıl Amerika'yı, Kutupları, Everest'i, Okyanusların dibini keşfetme ihtirasından kendisini kurtaramamışsa, Ay'ı, Merih'i, Venus'ü fethetme, daha da ötelere gitme ihtirasından kendisini kurtaramayacaktır.

Bütün mesele, bu tarihi yarışta meydanın, Amerikan kapitalistlerinin kâr hırsına terk edilmemesi, bütün dünya halklarının yararına işleyecek bir araştırma programının uygulanması ve bunun hakim kılınması için çalışmasıdır.

İnsanlık tarihinin bu en büyük yarışında, gerçek zafer, ancak bu şekilde kazanılacaktır.

HALKLARLA BÜROKRATLARIN SAVAŞI

İdris Küçükömer'in bir süre önce yayımlanan «Düzenin Yabancılaşması» adlı kitabı, geniş yankı yaratmış ve çeşitli eleştirilere konu olmuştur. Halen mevcudu kalmamış bulunan kitaba yöneltilen eleştirilerden ciddi gözükömlere İdris Küçükömer, gerekli cevapları, sonbaharda yapılacak olan ikinci baskının önsözünde verecektir. Bu sayıda, Küçükömer'in kitabına Yalçın Küçük'ün yönelttiği bir eleştiriyi yayınıyoruz. Küçükömer, bu eleştiriyi cevabını gelecek sayıda verecektir.

PROFESÖR İ. Küçükömer'in yaygın bir ilgi ve «tki alanı bulduğu görülüyor. Bunu anlamak için ANT'nin sütunlarına bakmak yeterli. Son ayların sosyal - politik olayları temelde İ. Küçükömer'in çizdiği çerçevede değerlendirildi.

Bu böyle olunca İ. Küçükömer'in getirdiği çerçevenin yenilik ve geçerliliği araştırılmalıdır. Üstelik bunu yapmak için son olaylar açık gelişmelerdir. Çünkü Küçükömer'in getirdiği sistem son olayları açıklamakta büyük bir başarısızlıkla karşılaştı. Son yazılarının birinin başlığı bile bunu gösteriyor: Küçükömer Halk Partisi'nin kendi iktidarının kaynağına karşı olup olmadığını sormak zorunluluğunu duyuyor. Böyle bir sorunun iki cevabı olabilir. Ya gerçekten Halk Partisi kendi kaynağına karşı çıkıyor, yani politik iktidara teşebbüs ediyor; ya da karşı çıktığı güçler kendi iktidarının kaynağı değil.

Küçükömer'in modelinin karşılaştığı açmaz sadece son günlere ait değil. 1960 hareketini de aynı çerçevede görmeye çalışmak, bakınız, nasıl bir üçü ile sonuçlanıyor: 1960 hareketini yapanlar -Küçükömer'in çok daha doğru deyimiyle 1960 Mayıs'ında iktidara konanlar- bürokratlar. Bunda kuşku yok. Fakat bu hareketi hemen tasfiye etmeye çalışan parti, Halk Partisi. Bundan kuşku duyanlar Halk Partisi'ndir. 27 Mayıs'a karşı bütün güçler için hareket noktası olan sözünü hatırlasın: «Seçimlerin biran önce yapılmasında sayısız yararlar vardır.» Bu sadece bir bağlamdır. 27 Mayıs'tan ne kalmışsa, bunu bir an önce mazi yapmak için girişilen bütün denemelerde en stratejik rolü Halk Partisi'nin oynadığı nasıl inkar edilebilir? Bu Halk Partisi, bürokratlardan gelen bütün radikal tedbirlerin karşısına çıkan Halk Partisi, Küçükömer'e göre bir bürokratlar grubudur. Fakat bu grup başka bir bürokrat grupla, planacılarla, karşı karşıya gelmekten kurtulamaz. Bütün bunlar nasıl açıklanacak? Küçükömer'in öne sürdüğü bürokratlar arası rekabetle mi? Bu, marksist yöntem bir yana, bir çok düşünce sisteminde bile makul bir açıklama sayılmaz. Üstelik böyle bir açıklama, Küçükömer'in ağırlıklı öne sürdüğü «bürokrat içgüdü» ile çelişir.

Küçükömer'in gerçeği, sadece olayları açıklamakta başarısızlığa uğramıyor; kişileri değerlendirmede de yanlış sonuçlar veriyor: Bu çerçevede içinde, Halk Partisi Sekreteri bütün oyunların dışında kalan birisidir. Son gelişmeler Halk Partisi sekreterinin, olayların dışında ne kadar kaldığını iyice gösterdi. Fakat denebilir ki, Küçükömer kitabını daha önce yazdı. Peki, aynı Halk Partisi Sekreteri'nin ortanın solu kariyerine «duvarlık» ile başladığını, Küçükömer, nasıl unuttur? Eğer siyaset adamlarının sözlerine anlam verilecekse burası neden ihmal edilir ve bu ne demektir? Bu demektir ki, ortanın solu, bir solu, radikalleşmeyi kontrol altına alma girişimidir; bürokrat kaynaklı ilerici, Halk Partisi'nin kontrol edileceği sınırlar içinde tutmak, bunun dışında kalanları yoketmek çabasıdır. Ve son gelişmeler ancak böyle bir bakış açısından anlam kazanabilir; Halk Partisi artık hem kendi yapısının zorunu kıldığı ve hem de radikal bürokratları ve benzerlerini kontrol etmenin gerektiği işlevleri bir arada sürdürememektedir. Çelişme o dereceye gelmiştir ve toplumun bir «büyükündeki radikalleşmeyi kontrol için, Halk Partisi yerine daha «arınmış» fakat her-

halde egemen güçlere ait bir ilerici, bir «sosyalist» partiye ihtiyaç vardır. Küçükömer'i kuşkuya düşüren son çıkış, egemen güçler bakımından böyle bir ihtiyacı belirtisidir ve bu ihtiyacı mevcut ilerici partilerden birisinin «satın alınarak» mı, yoksa yehisinin piyasaya sürülerek mi karşılanacağını zaman gösterecektir. Sosyalistler hayal kırıklığı ile karşılanmamak için her türlü ihtimali göz önünde tutmak zorundadırlar.

Sadece olaylar ve kişiler söz konusu değil, burada. Küçükömer'in çizdiği gerçeğin zorunu stratejisi-ne bakmak gerek. Eğer bu gerçekten geçerli ve doğru eyleme yol açıyorsa, olaylar ve kişilerle ilgili tutarsızlık neden unutulmaması?

KÜÇÜKÖMER'in çözümlemesinin iki temel önermesinden birisi, kapitalizmin ekonomik olarak sınıf çelişkisini ihrac edebileceği; diğeri ise bu ihracın, ithal edilen ülkelerde sınıf çelişkisinin körlenmesine, maskelenmesine yol açacağıdır. İnanılmaz görünüyor ama, Küçükömer'in cümleleri aşağıdadır: «Kapitalistler gündelik bunu başarış gözüküyor. Aslında mülkiyet ve sınıf meselesini, geçici olarak sömürge ve yarı sömürgelere ihraç etmiş bulunuyorlar. Buradaki nisbi denge-nin geçici olduğunu kabul ediyorum. Çünkü doğu blokunun büyümesi ve az gelişmiş ülkelerin ekonomik bağunsız, lığı kazanmaları için sömürgecilğe karşı verdikleri savaşlardaki başarı-ları, kapitalist ülkelerin bunlara yüklediği maliyetten kurtulmalarına sebep olacaktır.» (sayfa 26-27, altını çizem Küçükömer.)

Küçükömer'in bu önermesinin kapitalist düzenin iç dinamiği bakımından oldukça iyimser bir görüşü yansıttığını kabul etmek gerekir. Bir kez bu düşünce kapitalist düzenin ekonomik bunalımlardan bütünüyle kurtulabileceği yargısına gider. İkinci ise işçilerin devrimci eylemlere girmeleri için gelirlerinin belirli düzeylere ulaşmaması gerektiği sonucunu verir. Her iki düşünceyi de savunmak güç. Çünkü Kore savaşı, Vietnam savaşı batı dünyasındaki bunalımın nedeni değil, sonucudur. Bugün batı ekonomisi krizde ise bu Vietnam savaşı nedeniyle değil, Vietnam savaşına rağmen kurtulamayan bir olgudur. Öyleyse, kapitalist düzen herşeye rağmen ekonomik krizi ihraç edememektedir. Ve yine öyleyse kapitalist düzen sınıf çelişkilerini ihraç edemeyecektir. Batıda sınıf çelişkilerinin su yüzüne çıkmamış olmasının nedeni işçilerin gelirlerindeki mutlak artış değil, fakat ekonominin uzunca süre istikrar içinde gelişmesidir.

Ekonomik bunalım ise sınıf hareketleri arasındaki ilişkinin ihmalı sadece Küçükömer'de değil, birçok ilerici eylem ve düşünce adamının son zamanlarda kurtulamadıkları bir hastalık özelliğini göstermektedir. Che Guevara ve Regis Debray bunun en ekstremini temsil etmektedirler. Giderik, nesnel koşullara hiç bakmaksızın ilerici dönüşümlerin yapılabileceği ve yerleştirilebileceği düşüncesi yerleşmektedir. Bu düşüncenin marksist yöntem ile bağdaştırılamayacağı açıktır. Fakat marksist yöntemin bu açıdan da burada tekrarı lüzum yok. Sadece, örneğin 27 Mayıs'ı anlamak için çok aydınlatıcı olan Lenin'in şu cümlesini hatırlamak yeter: «Bir devrim, bir ilerici hareket, ancak sömürülenleri, ezen güçleri ve hem de sömürülenleri, ezilenleri sarsan bir bunalım ile olabilir.» 27 Mayıs bu duru-

ma örnektir. 1957'den sonra başlayan ekonomik bunalım sadece sömürülenlerle sömürenler arasındaki çelişkiyi artırmakla kalmadı, sömürücü güçler yani toprak ağası - burjuva kampında bağların zayıflamasına da yol açtı. Bu bağların zayıflaması, ezen gücün zayıflaması demektir ki, 27 Mayıs'ın hiç bir karşı koyma ile karşılaşmamasının nedeni budur. İktidara bürokratların konmasının nedeni başka vurucu gücün olmamasıdır.

Bu gerçeğin anlaşılması sadece 27 Mayıs'a değil, bugünkü gelişmelere de ışık tutar. Eğer bu ilişki ihmal edilirse, bir yandan son yılların ilerici eylemleri bütünüyle bilinçlenmeye bağlanır. Diğer yandan ise egemen güçler arasında gözlenen bölünmüşlük salt bir bürokratin marifeti sayılır. Küçük burjuvaların kendilerini bu sonuncu yanıyla yada aldatmaca ile eğlendirmelerine birşey denemez. Ama aynı lükse sosyalistler de kapılırsa bunun biraz hazin olacağına kuşku olamazdır.

Küçükömer, bürokratların iktidarı almasına şırama diyor. Gayet doğru. Fakat Küçükömer'in çerçevesinde bürokratlar devamlı olarak iktidara sığınıyorlar ve orada yılarca, on yıllarca kalabiliyorlar. (sayfa 82, tablo) Bunun nedeni yukarıda söylendiği gibi ortaya çıkan bunalımlar değil. Fakat,

a) Yarı sömürge halinde bulunan, b) İçerde açık sınıf çelişkileri görülmemiş, sanayi sermayesinde öz-zel yerli bir birikim gelişmemiş ve buna paralel olarak ücret karşılığı emek gücünü arzeden bir sınıfın yeterince gelişmediği, laiklerle - islamcılar arasındaki tali çelişki ile esnaf - köylü çelişkisinin gizlendiği bir ül-

kede iktidara sıçranabilirdi.» (sayfa, 85 - 86).

Aktarma açık. Kapitalizm yarı sömürge yapıyor, proleteryanın çoğalmasını engelliyor, toprak ağası - köylü köylü ve ırgat çelişkisini bir üst - yapı çelişkisi ile maskeliyor... Kapitalizm bakımından çok parlak bir tablo. Bir taşla iki kuş vurmak gibi bir şey; çünkü sınıf çelişkileri, ni ihraç ederken sınıf çelişkileri yaratmamak ve mevcudu küllendirmek önemli başarı.

Peki, böyle bir durumda ne yapılabilir? Ve yapılabilecek olanı kim yapar? Cevaplar ortada. İlerici ancak bürokrat yapabilir. Çünkü iktidarı onlar alabilir. Yalnız bunlar çeşitli almasaklara karşı karşıdadırlar. İlerici eylemlere girişebilecekleri gibi, Regis Paşa örneği, emperyalizmin yardakısı da olabilirler. Fakat hangi alması etkilenebilecekleri pek öyle bilimez. Şimdiye dek hata yapmışlarsa, bu bundan böyle de hata yapacakları anlamına gelmez. Küçükömer, kitabında da söylediği gibi, bunu yapıyor.

Bu strateji yeni mi? Avcıoğlu stratejisinden farkı nedir? Sadece şu: Küçükömer bürokratların önceden seçimlerini yapmalarını salık veriyor; Avcıoğlu ise bürokratların iktidara gelince etkilenebilecekleri kamısında. İkisi de bürokrasiyi çok ciddiye almakta, düzenin temel açıklayıcı yapmakta birleşiyorlar.

KÜÇÜKÖMER'in modelinde nerede yanlışmaya bağlıyor? Bunun için çizdiği gelişmeyi hatırlamak gerek. Yalnız tekrar gerekli değil, hiç olmazsa doğruların tekrarı. Şurası hemen söylenmelidir ki Küçükömer'in çalışmasında bir çok doğru var. Bunların bazıları ilk kez söyleniyor, bazıları daha açık, daha belirlir. Fakat söylenmeyen veya eksik söylenen bir - iki nokta yanlışmanın kaynağını göstermeye yetecektir.

Kanunî Kanunnamesinin üzerinde durulması olmasın noktaların ilki, Onaltıncı asırda köylü toprağa bağlanıyor, bu kararname ile. Bu asırda - ikinci el kaynaklardan öğrenildiği kadar biliniyor. Fakat şikayet defterlerinin incelenmesi tamamlayıcı bilgiler verebilir - Anadolu'nun çeşitli yerlerinden başkente angarya ile ilgili şikayetlerin gelmeye başladığı görülmüyor. Bu iki bilgi pek yeterli' olmamakla birlikte klasik feodalitenin özelliklerine ilk adım sayılabilir. Veya hiç olmazsa sömürü oranının arttığı, nın işaretidir. Bu da anlaşılır birşeydir, çünkü, artık ganimet bir kaynak olma özelliğini yitirmiş durumdadır.

Patrona İsyam başka bir açıdan önemli. Bunun Lale Devri ile ilgili yanı daha az önemli ve görüldüğüne dendir. Asıl neden uzunca süren ekonomik bunalımdır. Özellikle İran ile ticaretle ithalat fazlası sonucundaki depresyon İstanbul esnaf ve zanaatkarını sarsmıştır. Bunun neticesi olarak ortaya çıkan ve devlete kısa bir süre için de olsa el koyan hareketin anlamı, bir yandan bütünüyle ekonomik nedenli bir olay olmasından; diğer yandan da esnaf ve zanaatkarın

EMPRESYONİST BİR TABLO

Yalçın KÜÇÜK

devlete el koyacak kadar güçlü olduğunu göstermesinden ileri gelmektedir.

Üçüncü nokta ondokuzuncu asırdaki meşhur Türk - İngiliz ticaret anlaşmasından bes - on yıl önce ortaya çıkan Kel Mehmet olayıdır. Sadece Aydın çevrelerini etkisi altına alan ve karacahil birisi tarafından yönetilen bu «halk» hareketinde ileri sürülen istekler arasında serbest ticaretin yer alması oldukça gündürülmüştür.

Bu sembolik hatırlatmalar ne anlama gelmektedir? Bu soru tekrar Küçükömer'in modeline dönmeyi gerektirir. Küçükömer'in tablosunda sömürücü ve dolayısıyla devlete hakim olabilecek yapıda iki güç var: Kapitalistler ve feodaller. Kapitalistler yoksa - Küçükömer, sanayici kapitalistleri batıda doğduklarından daha önce Osmanlıda aramaktadır - eğer klasik feodalite doğmamışsa devlet ortadadır. Diğer hiçbir güç çıd diye alınmağa, olayların açıklanmasında kullanımağa değer bulunmaz. Toprak ağası arada bir yardımcı olarak görünen, bazan şu tarafa bazan bu tarafa destek olan bir güçtür. Fakat hiçbir zaman önemli ve açıklayıcı sınıf sayılmaz.

Halbuki ticaret anlaşması ve Tanzimat'ın getirdiklerinden, İçerde, birinci olarak yararlanırlar onlardır. Tarımdaki artığın pazarlanma alanı bir anda genişletilmektedir. Eski dar

pazar yerine, eski kontrol sistemi yerine büyük bir serbestlik getirilmektedir. Buna karşılık bürokratlara bu işten fazla kazanacakları bir şey olmasa gerek.

Kurumsal yandan ise şu soru ortadadır: Toprak ağalığı, burjuvalar, dan ayrı olarak, onların ile bağdaşmayan bir sınıfsal yapıya sahip midir? Soru Küçükömer'in modeli kadar, diğer yanda sürdürülen feodalite - kapitalist tartışmasını ilgilendirmektedir. Eğer tarımsal üretim meta üretimi olmuştaysa, eğer traktör girmişse artık toprağa sahip olanlar sermayeye sahip olanlardan ayrı düşünülemez! Artık onlar da kapitalisttir ve «hakiki» kapitalistler az olduğu için de önemsizdirler.

Traktör ve pazarla temas ile ilgili olarak yaratılan fetişler şimdilik tartışma dışı. Toprak ağalığının ayrışığı konusunda Marx (Fransa'da Sımsıf Mücadelesi) L. Bonapart'ın Darbesi'nden hemen önceki Fransa'yı çizerken şöyle der: «Düzen Partisi bir yanda toprak ağalarından diğer yanda sanayi ve finans burjuvazisinden meydana gelen bir koalisyonudur.» Ve ekler Marx, «Tarım büyük ölçüde kapitalistleşmişse de toprak ağaları, on yararlı diğerlerinden temelli olarak ayrılır.» Başka bir çalışmada ise, Marx, toprak ağalarının iktidarı birinci sahipliğinden L. Filip ile uzaklaştırıldığını söyler. Aynı sürecin İngiltere'de oluş tarihi olarak «Missis» kanunun iptal edildiği 1840'ları düşünmek mümkündür. Demek olmaktadır ki toprak ağaları endüstri devriminin olduğu ülkede bile ondokuzuncu asrın yarısına kadar devletin birinci sahibi olmakta devam etmişlerdir. İkinci ortak olarak iktidarda kalmaları ise daha uzundur. Çünkü, örneğin, Marx'ın «Bonapart'ın Onsekiz Brumeri» adlı çalışması toprak ağası - burjuva koalisyonunun L. Bonapart aracılığı ile iktidarı tekrar almasının serüvenidir.

Aynı durumu Küçükömer, endüstri devrimi yapmamış bir ülkede bir olasılık olarak bile düşünüyor. Ve üstelik toprak ağalığının gelişimini büyük ölçüde belirtirken. Bunun sonucu, toprak ağalığının ihmali sonucu, bütün gelişim tanımlanmamış bir «halk» ile bürokratlara karşı bir savaş olduğu pek anlaşılmayan bir savaş özelliğine bürünüyor.

Küçükömer'in bütün bu sonuca nasıl vardığı kendi bilgileri içinde gerçekten anlaşılmaz. Çünkü, Cumhuriyeti yapan güçler arasında toprak ağalığına önemli yer verir Küçükömer. Fakat bu toprak ağaları, ne gariptir ki, devlete ortak çıkmazlar. Bununla birlikte, M. Kemal 1925'te toprak reformu yapmak isteyince mebuslarının tepkisi karşısında bundan vazgeçmek mecburiyetinde kahr. Fakat aynı mebuslar batıcı medeni kanuna pek itiraz etmezler, toprağın mülkiyeti ile birlikte geldiği için. Dünya buğday krizi toprak ağalığını yıkacakken - toprak ağalığını pazarla temas değil, pazardaki dalgalanmalar yıkar - devlet bütün o bunalmı arasında, Ziraat Bankası ve ofis aracılığı ile, toprak ağalığının yardımı, na uzanmaktan geri kalmaz.

Özellikleri uzatmak gerekli değil. 1945 toprak denemesi genç eğilimin bir istisnası bile değil. Bu toprak reformu denemesi, bugünkü Amerikan toprak reformculuğu ile eş anlamlı: Kitleleri aldatmaya, teskin etmeye çalışmak ve sömürü düzenini devam ettirmek.

HALK Partisi'nin her 1-leriye ağılığı aynı dam, gayı taşır. Cumhuriyetin ilk gününden itibaren tekrarlanan parti denemeleri, Yeşil Ordu dahil, aynı amaca yöneliktir. Eğer bunlar içinde sadece Demokrat Partinin yaşamı mümkün oldu ise, bu Demokrat Parti'nin, onun liderliğinin en emin görünmesi ile açıklanabilir. Bu o kadar ortadadır ki, 1960 seçiminden hemen önce iki parti liderler kadrosunun bir araya gelip adaylıkları paylaşma pazar-

lığından da anlaşılmaktadır. Eğer bu anlaşma gerçekleşmedi ise bunun nedeni sayılarda anlaşamamaktır, yoksa prensipte değil.

Eğer Sait Halim Paşa'nın dediği gibi, Sultan Hamid'i çağdaşları yaratmış ise; eğer N. Nadi'nin dediği gibi, bir Adnan Menderes olmasaydı, muhakkak bir Menderes yaratılacak idi ise aynı zorunluluklar, günlerin sıkıntısı içinde emekli olup çiftçilik yapmayı düşünen Harbiye Müstesarı İsmet Bey'i, önce Anadolu hareketinin ikinci, sonra da uzunca bir süre birinci adamı neden yapmasın? Ve aynı İsmet Bey, «halklara» ters düşen, halkların nefret ettiği İsmet Bey, 1960'tan hemen sonra, sözde demokrasi oynanırken çoğunluğa bile ihtiyaç duyulmadan, iktidara çağrılın ve 1960 olayının tasfiye memurluğunu üzerine alsın! Toprak ağalarını, toprak reformu tehlikesinden kurtardıktan; ticaret ve sanayi burjuvazisi için ise düzelen konjonktürün getirdiği planlı kârları teminatı aldıktan sonra iktidardan uzaklaşsın! Amerika, buradaki iç rasyonele göğelememelidir.

İç rasyonel açıktır ve ortadadır: Halk Partisi ile Demokrat Parti ve ya Adalet Partisi arasındaki fark, Amerika'daki cumhuriyetçilerle demokratlar; İngiltere'deki işçilerle muhafazakarlar arasındaki fark kadardır. Bunların birisi biraz daha ilerici görünür ama eylem değişmez, aynıdır. Orada sistemin rasyoneli nasıl ayrılık vermeyi gerektiriyorsa, Türkiye'de de öyledir.

Peki, timar sistemi bir ayrılık getirmez mi? O zaman, devrim öncesi Rusya'ya bakmak gerekir. Büyük yapısal benzerlikler: Timar sistemi orada da var; sarayın ilerilik hareketi orada da onsekizinci asrda başlıyor; ondokuzuncu asrda aynı tartışma, bir yanda zaptedilenler (batıcılar), diğer yanda naradniklerin (halkçılar) ilk temsilcileri. Bu tartışma, bir anlamda, bolşevik - sosyalist ihtilaller tartışması olarak devrime kadar uzanır. Ama ne Lenin'de ne de başka bir düşünürde, Küçükömer'in modeline benzer bir modele rastlanmaz. Üstelik bunun yerine Lenin ve Troçki'nin genellik, le tekrarladıkları bir çözümleme vardır: Bütün «sosyalistlikler» rağmen menşevikler ve sosyalist ihtilaller burjuva örgütler olarak görülür. Menşeviklerin görevi işçileri yanıltmak, toplamak; sosyalist ihtilallerin görevi irtatları yanıltmak, toplamak... Ve sonunda 1917 şubat - ekim arasında olduğu gibi bunları burjuvaların emrinde devrime karşı kullanmak.

Kuşku yok henüz o aşama gelmedi. Ama bir aşama da aşılmış durumda. Artık Halk Partisi bürokratların, özellikle radikalleşen bürokratların yüzünü döndüğü bir parti olma şansını yitirmektedir. Çelişme bu düzeye erimmiştir. Duvarcılık politikası başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Bu koşullar altında bürokrasiye, e. nun radikalleşen - sosyalistleşen değil. - Ögelerine cephe almak kaçınılmaz olmaktadır ve bu yapılmaktadır. Yoksa Halk Parti'nin siyasal intiharı söz konusu değil.

Bütün bu kavram karışıklığı içinde Engels'in Fransa'da İç Savaş'a (Marx) yazdığı önsözün hatırlanması mümkün mü? «Fakat da, ha da harikulade olan Blanquist ve Prodonculardan meydana gelen Komünün herseye rağmen yaptıklarının doğruluğudur. Şüphesiz yok Prodoncular, esas olarak övülecek ve yerlecek yanılarıyla, Komünün ekonomik kararlamelerinden sorumlulardır; Blanquistler ise politik görevlendirme ve ihmallerden. Ve her iki halde de tarihin ironisi iradesini gösterdi: Her iki grup da, doktrinler dâmen başına geldiklerinde genellikle olduğu gibi, kendi doktrinlerinin tersini yaptılar.» Gerçekten de bütün bunlara rağmen sol genellekle şüphesiz bir doğrultu gösteriyorsa, bunu sınıf çelişkilerinin itici gücüne borçlu değil miyiz?

Zam, emekçi sınıfa ihanettir

● Parlamento tatil girdikten sonra muhalefet partilerinin bir kısmı, parlamentonun yeniden toplanmasını istedikler. Ana muhalefet partisi CHP, parlamento toplanırsa memur maaşlarına zam teklifi yapacağını açıkladı. Bu teklif görünüşte memurlar için iyi. Ama hayır! Aslında iyi olmadığı gibi, seçim yakın olduğu için, gene bir seçim taktiği ve emekçi sınıfını iyice çamura gömmeye amacı gütmektedir. Memur maaşlarına zam geldiği zaman, sigaradan beze kadar her şeye zam yapılmakta, piyasada alabildiğine bir pahalılık doludizgin gitmektedir. Dolayısıyla memura yapılan maaş zamları, piyasaya gelen zamlarla geri alındığı gibi, maaşından da biraz daha kırılmaktadır. Son yıllarda yüzde 46 artan memur maaşlarının yanında, yüzde 200 artan piyasa bunun somut örneğidir. Biz memur olarak istemiyoruz bu zammı. Piyasayı dondurabiliyor musunuz? Bu erkekligi gösterebiliyor musunuz? Onu söyleyin. Ama bunu yapamazsınız. Kendi sınıfınıza, yani burjuvaziye ihanet etmiş olursunuz.

YÜKSEL FEYZİOĞLU
(Çamçavuş Köyü - Susuz/Kars)

Devrimci Güç Yayılıyor

● Halkımız her geçen gün muthu yarımlara biraz daha yaklaşmaktadır. Serpilmiş olan devrim tohumu yer yer yeşermekte, filizlenmektedir. Halk uğruna yapılan mücadele Anadolu'yu gün geçtikçe sarıyor. Komprador hakimiyetine sınırlı eğilimine karşı yapılan savaş sadece üniversitesi bulunan kentlerimizde kalmamaktadır. 16 Haziran sabahı, 3. Ordu'nun merkezi Erzurum'un sokaklarında şu yazılarla karıştı: «Gençler, devrimlerin bekçisidir», «Yurdumuzu sömürönlere karşı birleşelim!», «Dine değil, kompradora karşıyız», «Kahrolsun emperyalizme», «Yığıtçe birleşelim», «Ne Amerika, ne de Rusya, bağımız Türkiye» gibi. Bu, anti - emperyalist savaşın ülkemizin her tarafına yayılmakta olduğunu gösterir. Yarın devrimcilerin olacaktır.

ADİL GÜL VANABOĞLU
(Erzurum)

«Devrim için eğitim!», ama nasıl?

● Piyasada satılan ve en çok aheş bulan çocuk yayımları tamamen burjuva yaşamının, emperyalizmin, kapitalizmin övgüsünü yapmakta, rahatlığını, çekiciliğini anlatmakta zevkle... Neredesiniz devrimci köyü yazarlar? Yok mu hiç vereceğimiz kendi çocuklarımıza? Daha ne kadar zaman mutlu azınlığın ve emperyalizmin bağlayıcı, laçkalatırıcı, yozlaştırıcı yabancılaştırıcı, uyutucu, uyutucu hayal dünyasının kültürüyle besleyeceğiz çocuklarımızı? Bağın mı kalacak elimiz kolumuz, dilimiz kalemimiz? Dernek kurmuşuz, toplanmışız. Sendika kurmuş, güçlenmişiz. Ama bu güç durgun güç olarak kalmakta hep. Bir yatak bulup akanmayor devrimci uğraş alanına. Her şeyden önce tüm olanaklarımızı tüm emekçi halkımıza ve çocuklarımıza, emperyalizmin ve işbirlikçilerin köleleştirici, uyutucu, külleici kültürünün ve de masa olarak kullanıp destekledikleri ahiret dünyasının karanlığına daldırıp bu dünyayı unutturmaya çalışan, yine bir emperyalist oyunu olan, dinsel kisve takınan kültür etkisinden kurtarmak için kullanmalıyız. Bu ödev herkesten önce bizim. Çocuklarımızın okuyacakları her çeşit kitap, dergi, gazete v.s. (yaradıcı ders kitapları), söyleyecekleri şarkı, türkü, masal v.s., tüm kültürel etkinlikleri artık devrimci potadan geçirerek DEVRİM İÇİN EĞİTİM'i gerçekleştirmeliyiz. Laf uğraşına son! Gerçek mücadele olan eyleme geçmeliyiz tezden «Vercekler, olacak» diye bekliyerek avunmayalım. Verilecek hak «hak» değil, olsa olsa «lütuf» olabilir. Gerçek hak, uğraşla, eylem uğraşıyla alınan hak.

HIKMET YÜKÜK
(Kadışören Köyü Öğretmeni - Dazkırı - AFYON)

TİP yöneticilerine uyarı

● Sosyalist bilginin halkımıza Türkiye İşçi Partisi'nin kuruluş tarihi olan 1961 yılından itibaren atıldığı kabul edilirse, buca yıllık çabamız halkımız üzerinde etki açısından gereken neticeyi vermediği gerçekçi görüşle sabittir. Bunun nedenleri, bazı partililer tarafından bilimsel şekilde tesbit ve ifade edildiği halde, parti yöneticileri dâvanın halli cihetine gitmemişler veya gidememişlerdir. «Herşeyimiz geridir. Eh, ne yapalım, halkı uyandırma işi de az geri kalyor» mantığıyla emoz mu silkeceğiz. Asla... Bir arkasız memur olarak sesleniyorum: Sayın parti yöneticileri bilmelidirler ki, Türkiye'deki sosyalist aydın zümre halkı bilinçlendirme işinin ağır güttüğünü farkındadır ve bu böyle gittiği takdirde kendilerinin görevlerini almakta asla tereddüt etmeyecektir.

SELİM BİSMİLLİ
(Şişhane - İstanbul)

TURİZM PARAVANASI ARDINDAKİ SOYGUN

Mekin GÖNENÇ

Gerek içteki gerekse dıştaki egemen sınıflar, Türkiye'nin sahillerini yağma edebilmek için, bir yandan yıllardır özel teğebbüsçü iktidarı baskı altında tutulurken, diğer taraftan da kamuoyunda kendi görüşlerine haklılık kazandırabilmek için dış dünyadan çeşitli örnekler vermekte ve özellikle İspanya'nın turizmden sağladığı eşi görülmemiş almetlerden bahsetmektedir. Ne yazık ki, ancak devletten her yıl aldıkları yüzbinlerce liralık resmi ilanlarla daha doğrusu Türkiye'nin ezilen ve çile çeken sınıflarının ödedikleri vergilerle varlıklarını sürdürdürebilen seviyesiz kapitalist (!) basın da, bu konuda zaman zaman masabaşında yazılan yazılarla sömürücü çevrelere hayasızcasına canak tutmakta. Turizm ile ilgili olarak yetkili yetkisiz kiminle konuşacak olursanız olun, İspanya'nın bugünkü haline gelmesinde en yardımcı unsurun turizm sanayii olduğunu duyacaksınız. Doğrusunu söylemek gerekirse, olayların dışında kalanlar için, bu iddiada büyük bir gerçek payı bulunmakta. Ne var ki, her yıl turizm yolu ile elde edilen bu son derece büyük gelirlerin İspanyol halk tabakaları arasındaki dağılımını ve dış turizmin fakir halk tabakalarının geçim şartları üzerinde yarattığı olumsuz etkileri incelediğimizde, ortaya çıkan durum gerçekten hazin. Yalnız hazin değil, üstelik utanç verici. Turizm, İspanya'da yerli ve yabancı büyük sermaye çevrelerinin elinde adeta bir soygun vasıtası haline getirilmiş. Turizm «Halk» için değil İspanya'da... Turizm, adeta «Halk»-a karşı işleyen bir çikle dönmüş. Zaten, Franco İspanya'sında bunun karışımı düşünmek, eşyanın tabiatını inkâr etmek olurdu. Egemen sınıflar uzun yıllardan beri faşist hükümetlerle elele vererek kendilerine en uygun kanunları parlamentodan çıkartıp adeta İspanya'yı haraca bağlamışlar. Her gün İspanya toprakları karşı karşıya yabancılarla satılmakta. Şayet, turizm, küçük bir azınlığı teşkil eden sermaye çevrelerini, arazi spekülâtörlerini, çürük inşaat müteahhitlerini, varlıklarını dış sermayeye bağlamış bir avuç kompradoru ve onlarla işbirlikçi bürokratları zengin etmek anlamına geliyorsa, turizm İspanya'da yada aynı doğrultuyu izleyen herhangi bir ülkede başarıya ulaşmış demektir.

Halkçı turizmin temel felsefesinde somut anlamda bir eşitlik ilkesi yer alır. Vatan toprakları yalnızca bir avuç mutlu azınlığın yararlanmasına terk edilemez. Köylü, kentlisi, işçisi, memuru her yıl kısa bir süre de olsa, tabiatın sunduğu nimetlerden yararlanmak, buhar içerisinde bir tatil geçirebilmek olanaklarına kavuşturulmalıdır. Bir toplumda, en güç şartlar altında en çok çalışmak zorunda bırakılan sınıflar, en az ve hattâ hiç tatil yapamamak koşulları içerisinde yaşarlarsa o toplum haste bir

toplum demektir. Böyle bir toplum, «Halkçı» bir toplum olduğu iddiasında bulunamaz. Yine, halkçı turizmin temel ilkelerinden birisi de, vatan toprakları dış turizme açıldığında, bu yoldan elde edilecek gelirlerin yalnızca küçük bir azınlığın ceplerine girmemesini ve dış turizmin yerli halkın geçim şartları üzerinde olumsuz etkiler yaratmamasını sağlamaktır. Turizm planlamasında göz önüne alınacak ilk unsur, ülkenin kendi Halk'ı olmalıdır. Bu şartları kapitalist ülkelerin hiçbirinde bulamazsınız. Vatan topraklarının bir avuç mutlu azınlığın çıkarları uğruna parselendiği bu ülkelerde, her alanda olduğu gibi turizm alanında da, halk bir «canca» değil, yalnızca bir «vasıta» olarak kullanılmaktadır. Halklarına bu olanakları kazandıran ülkeler, yalnızca sosyalist ülkeler olmuştur.

Bu yazı ile ulaşmak istediğimiz amaç, İspanya'nın turizm efsanesi (!) altında yer alan gerçekleri bütün çıplaklığı ile ortaya koyup, somut örnekler vererek turizm sanayinin bu ülkeden nasıl halka karşı bir çekil aldığını belirtmek, aynı oyunları Türkiye'de de oynamak isteyen yerli ve yabancı çevrelerin suratlarına gerdikleri sömürü maskesini aralamak ve kaba hatları ile kalkındırma iddiası edilen bugünkü İspanya'nın sosyal ve siyasi koşullarını okuyucularımıza anlatmaktır. Bugün İspanya'nın turizmle kalkınma efsanesini ileri sürerlere, İspanya'nın nasıl karış karış yabancılarla satıldığını ve faşist hükümetlerin çıkardıkları kanunlarla kendi kendilerinin kuyusunu kazarak, turizm gelirlerinin büyük bir kısmının nasıl İspanya dışındaki bankalarda kümellendiğini somut ör-

neklerle göstermektir. Sonuç olarak görülecektir ki, bugünkü şartlar altında devam edecek olursa, belirli bir süre sonra turizm İspanya için altın yumutlayan bir tavuk olmaktan çıkacak ve sınıflar arası uçurumu daha da derinleştirecektir.

Bu arada, konumuzla yakından ilgili olması bakımından karşılaştığımız küçük bir olayı nakletmeden geçemeyeceğim:

Endülü's'te, küçük bir sahil köyündeki şirin bir kamp yerindeyiz. Kampa geldiğimizden ikinci haftasında Norveç'li bir yazarla tanışıyoruz. İspanya üzerine bir kitap hazırlamakla meşgul kendisi. Konu İspanya olunca gayri ihtiyari bir ilgi uyanıyor bizlerde. Norveçli genel hatları ile kitabını anlatıyor. Güneş, deniz, müziği, flamencosu, boğa güreşleri ve tüm dış görünüşü ile İspanya yer ahyor bu kitapta. Fakat, anlatıklarında ne halkın kendisi var, ne de içerisinde yaşamakta olduğu insanlık dışı koşullar... Kendisine bunun nedenini soruyorum:

«Kitap yazmak benim için bir geçim kaynağıdır. Birçok İskandinav gazetelerinde İspanya için yazılar yazıyorum. Bunun karşılığı olarak da, İspanya hükümeti her yıl bana üç ay parasız tatil geçirmemi için davetiye gönderir. Bu kitap dolayısıyla bu defa kendilerinden yüklüce bir para alacağımı sanmaktayım. Kısacası, benim için gerekli olan İspanya'nın güzel-likleri, kişinin göz ve gönlü zevkini okuyan tarafları. Okuyucunun öğrenmek istedikleri de bunlar...» diye cevaplıyor.

Bu kiralık yazardan kalmakta olduğumuz bölge ile ilgili olarak yazdığı paragrafın İngilizce çevirisini rica ediyorum. Zira, İspanya'nın sosyal - ekono-

SEFALETİN KUCAĞINDAKİ İSPANYA
— Bu, İspanya'nın gerçek yüzü —

mik yapısındaki çelişkileri belirtmesi bakımından bu bölge büyük bir özellik taşımakta. Daha sonra çadırıma çekilip, 6-nündeki satırlara göz attığımda şunları okuyorum:

«... Almuncar, Endülü's'te zümrüt gibi yeşil dağların denizle kucaklaştığı genişçe bir sahil üzerinde kurulmuş, hızla gelişmekte olan küçük bir İspanyol kasabası... Kasabanın sakinlerine soracak olursanız, bundan daha on yıl öncesine kadar, buralara uzanan doğru dürüst bir yol bile yokken, bugün İspanyol hükümetinin uzattığı yardım eliyle, bu bölge, doğu, batı ve kuzeye uzanan üç ayrı yoldan dış dünya ile temas sağlamış. Daha 1960'lara kadar turist kelimesinin ne olduğunu bilmeyen Almuncar'da, şimdi senenin sekiz ayında yabancı turistlerin sayısı, kasabanın yerli halkından daha da aşkın. Otel, dükkân, lokanta, bar ve eğlence yerlerinin çoğunun adları bile yabancılaşmış burada. Tabelalarda gözünüze ilâşen sözçükler ya Almancas, ya İngi-

lizce, yada Fransızca. Özellikle yaz aylarında buraya bir İspanyol kasabası diyebilmek için bin tank gerek kişiye. On beş bin nüfusu bu şirin kasabada, kısa zamanda dört modern büyük otel inşa edilmiş. Bunların yanı sıra da, eli kadar küçük otel ve pansiyon var kasabada. Hemen her köşede ya bir disko-tek yada modern bir gece klübü göreceksiniz. Kasabanın varoşları adeta yerdin mantar gibi yükselmiş yüzlerce modern ve lüks apartmanlar ile dolmuş. Turizmin İspanya'ya getirdiği nimetler bunlar.»

Bu profesyonel beyin yıkayıcının satırlarını yukarıya aktarmak zorunda kaldığım için okuyucularımızdan özür dilerim. Ne var ki, bu satırlar konumuza ve belirtmek istediğimiz gerçeklere ışık tutmakta. Bu satırlar dolaylı da olsa, tarihin en aşağılık siyasi yönetimlerinden birine övgülerle dolu. Sokaktaki adamdaki uyandıracağı ilk izlenim şu oluyor: «Faşist de olsa, dik-tatör de olsa, Franco İspanya'yı kalkındırmış, her yıl milyonlarca döviz bu ülkeye akmakta. Sahillerde, hemen hemen her köşede modern bir İspanya doğuyor.»

Yukardaki satırlar madalyonun ön yüzü. Parlak, sevimli ve iç açıcı... Madalyonun diğer yüzü ise, o derece buruk, kahredici ve utandırıcı... Yazıda geçen lüks apartmanların yüzde 40'ının ve tepelerde ateş böcekleri gibi pırıldadığı bahsedilen muhteşem villa ve konakların yüzde 85'inin sahipleri yabancı uyruklu kişiler. İspanya'da konut sahibi olan yabancı uyruklular arasında ilk sırayı tutan İngilizler. Kendilerini sırasıyla Alman, Belçikalı, Hollandalı ve İsviçreli izlemektedir. Yine bu apartman ve villaların geri kalanları ise, yerli zenginlerle, apartman spekülâtörlerinin mülkiyetinde. O ballandırlararak anlatılan Almuncar sokakları beş asır önce ne ise, 1969 yazının ortasında da aynı. Belki de asrın bağundan bu yana doğrudürüst bir onarım bile görmemiş. Her yıl milyonluk dövizlerin akmakta olduğu bu kasabaya, lağım tertibatı henüz bu yıl yapılmakta. Konutlarda en ufak bir sağlık düzeni bile yok. Kıpıranlık, küçüklük, birbirli içerisinde girmiş sefalet

—ANT Abonelerine— Büyük Tasarruf

ANT Dergisi, abonelerine büyük bir tasarruf imkanı sağlamaktadır. Piyasada 125 Kuruş'a aldığımız ANT Dergisi'nin abone olduğunuz takdirde 86 Kuruş'a okumanız mümkündür. Zira ANT'nin yüzde 32 indirimli abone tarifesi şöyledir: Yıllık 44 Lira, 6 aylık 22 Lira, 3 aylık 11 Lira...

ANT'a abone olanlar, ayrıca, ANT YAYINLARININ bütün kitaplarını yüzde 20 indirimli satın almak imkânına sahiptirler. Bunun için ANT YAYINLARINA "bizzat" gelmeleri, yada istedikleri kitapların yüzde 20 indirimli ücretlerini «ANT Dergisi — P.K. 934 — Sirkeli — İSTANBUL» adresine posta havaleleriyle göndermeleri kâfidir. Havale kağıdının arkasına adres, abone numarası ve istenilen kitapların okunaklı listesi de yazılmalıdır.

Böylece, ANT'a yıllık abone olan bir okurumuz dergiden ve bugüne kadar yayımlanmış olan kitaplarımızla öndümüzdeki bir yıl içinde yayınlanacak olan kitaplarımızın hepsinde toplam olarak 100 Lira civarında tasarruf sağlanmış olacaktır.

ANT YAYINLARININ dergimiz aboneleri için indirimli fiyatları şöyledir: İnce Memed (birinci cilt) 12 Lira, İnce Memed (ikinci cilt) 12 Lira, Mith Kurtuluş Cephesi 4 Lira, Düzenli Yabancılaşma 6 Lira, Anarşizm 6 Lira, Roman GİM 12 Lira, Siyah İktidar 6 Lira, Yaşamın 4 Lira, Nazım Hikmet'in Polemikleri 6 Lira, Sabahattin Ali Dosyası 6 Lira, Gerilla Nedir 4 Lira, Savaş Anıları 8 Lira, Üç Anadolu Efsanesi 8 Lira, Ortadınrak 12 Lira, Yer Demir Gök Bakır 12 Lira, Ölmez Ötu 12 Lira, Çizgi Dünya 4 Lira, Türkiye'de İlerici Akımlar 12 Lira, Diale Yankee 8 Lira, Mavi Gözük Dev 8 Lira.

... VE TURİZM CENNETİ İLAN EDİLEN İSPANYA
— Bu da, yabancıların gözlerini boyayan maskesi —

yuvaları. Çoğunda, içme suyu bile yok. Dapdaracak kirli sokaklar leş gibi yağ ve çöp kokmakta. İşte «Halk» buralarda yaşıyor. Halktan kimseyi bulamazsınız o modern apartmanlarda. Kasabanın okulu tek bir edadan ibaret. Okul değil, sanki bir cezaevi hücre. Karanlık, havasız ve sevilmez. Gökdelenlerin gölgesinde bir utanç yuvasından başka bir şey değil. O yüzlerce gökdelenin bir tek katı bile, düzenli bir eğitim görmemiş halk çocuklarına. Fakat ben bunun yanında İspanya'da öyle özel okullar gördüm ki, o tarlalarda iki buklüm çalışan köylüler ve günde en azından 12 saat patronlara boğaz tokluğuna çalışan çilekçiler emekçiler 5 yıllık kazançlarını üstüste koysalar, yine de çocuklarını o okullarda bir yıl okutmaya mali güçleri yetmezdi. İşte, halk'tan kopmak diye buna denir. Öyleyse, her yıl kasabaya akan milyonlar nereye gitti? Onu da biz ekleyelim, Madrid yada İsviçre'deki bankalara... O apartmanların sahipleri ve turizm vurguncuları her yıl yüzbinler kazanırken, 1969 kitabına uydurup tek bir peseta bile vergi vermemektedirler hükümete.

Kasabanın civarı gerçekten muhteşem villalarla dolu. Fakat o villalardan iki yada üç-yüz metrelik mesafelerde, tepelerin yamaçlarında kayalıkta oturmuş yaşıyan yüzlerce aile görürsünüz. Genç yaşlarında çıkmış, hayatlarından bezmiş binlerce insan. İnsan demek için tamak lazım. Deriler kat kat, dişler döktürmüş, boğazlarından doğrudürüst bir yiyecek bile geçmeyen çilekçiler ve yalnızca terk edilmiş zavallı kişiler. Hele, otuz kilometre ilerdeki Nerja adlı kasabanın varoşlarında bu tip mağara ve kaya oyuklarında yaşamakta olan binlerce İspanyol ailesi var. Bütün bunlar, milyonluk yapıtların yanbaşı. Kapitalist düzenin gelişmelerini en canlı bir şekilde gösteren tablolar sanki. Franco'nun güdümlü basınında ve kiralık yazarların kitaplarında halk çocuklarının bu sefil yastısına ait tek bir satır olsun bulamayacaksınız.

Bir ülkeye turizm yolu ile bırakılan gelirlerin en büyük payı otel yada konutlar kanalı ile gelmekte. Bunu, yiyecek ve eğlence yerleriyle, hatıra eşyaları harcanan dövizler izlemekte. Fakat İspanya ve benzeri ülkelerde iç ve dış sömür-

genler öylesine örgütlenmiş ki, otel ve konutlar kanalı ile, özellikle İspanya'ya giren döviz miktarı her yıl önemli bir düşüş göstermekte. Bu düzenin nasıl çalıştığını aşağıda bütün ayrıntıları ile inceleyeceğiz. Yine, tüm İspanya'daki eğlence ve dans yerleri ile diskotek gibi ticari kuruluşların sahipleri yüzde 80 yabancı uyruklular. Bunların hükümete her yıl verdikleri vergi beyannameleri hep «azarar» hanesini göstermekte. Aslında, yalnız bu kanaldan dışarıya kaçırılan dövizin yekünü her yıl milyonları bulmakta. Gazeteler, dergiler ve kitaplar habire yazıyor: İspanya turizm ile kalkınmakta! Bizce, halk'a geçmeyen milli servetlere verilen ad, kalkınma olamaz. Olsa olsa, buna «soygun» denilebilir. Ve işte, turizmle kalkındığı iddia edilen İspanya, bu tip soygunun en belli başlı örneklerinden biri. Yirminci asrın ortasında soygunun bir ismi de özel teşebbüsçü turizm olup çıkmış.

SOYGUN NASIL YAPILIYOR:

● Soygun düzeninin başında yer alanlar, uluslararası büyük sermaye çevreleri. Yabancı sermaye turizm dalında İspanya'ya, otel, kısa süreler için daireler halinde kiralanmış lüks apartmanlar, dinlenme köyleri, modern pansiyonlar ve turizm kütüphaneleri adı altında girmiş. Bütün bu şirketlerin yada ticari örgütlerin genel merkezleri İspanya dışında, genellikle Almanya, İsviçre, Belçika, Hollanda ve İngiltere'de toplanmış. Buralarda kalanlar tamamıyla yabancı turistler. Bu şirketler gerek hisse satedmak yolu ile, gerekse bütün Avrupa ülkelerinde kurmuş oldukları organizasyonlar kanalı ile, yukarıda belirtmiş olduğumuz turizm tesislerini turistlere İspanya dışında kiralamakta ve ücretlerini İspanya dışında toplamakta. Bu şekilde yurt dışında bırakılan, yani İspanya'ya sokulmayan dövizlerin yekünü her yıl milyonları bulmakta. Yabancı sermaye Franco'nun şartlandırılmış bürokratlarından daha akıllı çıkmış. Elin oğlu kanunların boğuklarından faydalanarak, emeli istediği gibi sömürmekte. Yalnız İspanya değil, dünyanın tüm kapitalist ülkelerinde Hilton ve benzeri büyük otelcilik tröstleri de aynı metotla çalışmakta: Döviz tesisin bulunduğu ülkeye sokmamak! Tıpkı mal bulmuş

magribi gibi yabancı şirketlere sarılan bir sürü basiretsiz hükümetler, sonradan da içine düştükleri sömürü kuskacından kurtulabilmek için habire debelenmekte. Ne var ki, çoğu zaman atı alan Ükürdün geçmiş, oluyor. Bu tröstler yatırımlarının karşılığını çoktan fazlası ile almışlar bile. Toprağın asıl sahipleri orta çağın koğulları içerisinde yaşırlarken, dış sömür-genler elini bile kıpırdatmadan, başkalarının kan dökerek kazandıkları topraklardan milyonlar kazansınlar. Şayet turizmle güdülen amaç bu ise, onu ön-görenlere de, uygulayanlara da yazıklar olsun!

● Bugün için İspanya'da her yıl belirli miktarda yabancı dövizli yurt içine getirmeyi taahhüt eden yabancı uyruklular herhangi bir kişi özellikle emekçiler, dilediği şekilde arazi yada konut almak yada yaptırmak hakkına sahip bulunmaktadır. İspanya'ya yerleşen yabancıardan, hükümetin getirmelerini istediği yıllık dövizin tabanı, emekli olmayan özel ve tüzel kişilerden 350 bin peseta (yaklaşık olarak 50 bin T.L.), emeklilerden ise 150 bin peseta. Faşist Franco hükümeti bu kararı alırken tıpkı günay Amerika ülkelerinin yapmış olduğu gibi, hayat pahalılığı ile karşı karşıya bulunan diğer gelişmiş Avrupa ülkelerindeki çok sayıda emekliye ayrılmış kişilerin ve kendilerine sakin bir tatil yeri arayan varlıklı sınıfların paralarını İspanya'ya çekmeyi düşünmüştü. İlk bakışta, durum kişiyi oldukça olumlu gözüküyor. Ne var ki, yine gerçekler biraz eğelendiğinde, bugün için bu kararın İspanya turizminin aleyhine çalıştığı ve her yıl milyonlarca dövizin dolaylı olarak yurt dışında kalmasına yardımcı olduğu kolaylıkla anlaşılacaktır.

Devletin yayınlanmış olduğu istatistiklere göre, son on yıl içerisinde İspanya'da inşa edilmiş olan apartman dairelerinin yüzde 40'ı ile villa ve konakların yüzde 85'i yabancıların mülkiyetinde. Konut sahipleri gerek kendi ülkelerinde, gerekse diğer Avrupa ülkelerinde, turizm acenteleri yada bölgesel gazeteler kanalı ile konutlarını yine İspanya dışında rahatça kiralamakta ve kira karşılığı dövizli kendi ülkelerindeki banka hesabına aktarmakta. Bu şekilde İspanya'ya giren her yıl yüzbinlerce turist var.

(Devam edecek)

Vatan'cılara zorunlu cevap: KANUN VAR EFENDİLER!..

Selma ASHWORTH

ANT dergisinin 21 Nisan, ve 29 Nisan, 1969 tarihli sayılarında yayımlanmış olan 2 yazımda, Londra'da çıkan Vatan adında bir Kıbrıs Türk gazetesinin tutumunu ve sorumlu müdür Bay Osman Türkay'ın bir makalesini eleştirmiştim.

Uygar dünyada gazeteler ve gazeteciler arasında fikir tartışması günlük olaydır. Ama fikir tartışmasında savunacak fikri olmayan, işi şahsiyata, kişilerin özel hayatlarına çamur atmaya döker.

İşte Vatan'cılarının fikir tartışması, benim eleştirdiğim noktalara cevap dahi vermeden, akıl ve mantık ölçülerine sığmayan bir yalan, iftira ve tehdit kusması şeklinde tecelli etti.

Biz bu çirkef kampanyasından (smearing campaign) hesap sormayı avukatlarımıza ve İngiliz Mahkemesine bırakacağız. Sadece kısaca şunları belirtmek istiyoruz:

1 — Gazetenizde çıkmış hiç bir haber veya yazı tarafımdan tahrir edilerek eleştirilmemiştir. İktibas ettiğim cümleler ve haberler kelimesi kelimesine eksiksizdir, doğrudur.

2 — Gazetenizin zengin Kıbrıslıları metheden tutumu su götürmeyen bir GERÇEKTİR. Hele, «Tüm Türklük dünyasının tanıdığı büyük isim» manşetini taşıyan yazı methiyeciliğin en tipik örneğidir.

3 — PEN üyesi olduğumu söyleyen sorumlu müdür, gazetecilik ve yazarlık ahlakını ayaklar altına almakta ve benim özel hayatımı sakız gibi çiğnemeye kalkmaktadır. Bay Osman Türkay kendisinden başkalarını özel hayatlarına burnunu sokma hakkını nereden bulmaktadır? Ona bu hakkı kim tanımıştır? Nazi Almanyasında Heil Hitler diye bağırıldığını ve azılı bir Gestapo ajanı ile evli olduğumu yazmadan önce hiç değilse biraz araştırma yapaydınız. Ben, ikinci dünya savaşı bittiği yıl, Erenköy kız lisesinde leyli öğrenciydim. Yani ikinci dünya savaşı sırasında kara önlüklü beyaz yakalı bir çocuktum. Almanya'ya savaş bittikten, Hitler öldükten tam 12 yıl sonra gittim.

Azılı bir Gestapo ajanı olduğumu yazdınız ilk esim de, 1927 doğumlu olduğuma göre, harbin bittiği yıl 18'ine henüz basmış bir delikanlıydım. Yalan bile yazacağınız hiç değilse akıllıca yalan yazın. Kuyruklu ve susturulu yalanın böylesine az rastladım.

4 — Diğer çok pis ve kötü niyetli çamur gene özel hayatıma atılmakta ve benim T.C. vatandaşlığından «hiç bir gerekmesi yokken, isteye isteye feragat» etmiş olmamı yazmanızdır. Bir kere bu haberi (yalan ve yanlış olarak) her kim size ulaştırdıysa, resmi yollarından giderek onlardan da hesap sormak boynumum borcudur. Zira, Yurt dışında en yüksek devlet makamı olan Konsolosluk ile vatandaş arasında cereyan etmiş bir işlemin dışarıya sızdırılması bir suçtur. Bu konuda gerek Baş Konsolosunuza, gerekse de yeni Büyük Elçimize Bay Zeki Kunalalp'e ve Dış İşleri Bakanlığına kadar şikayetlerde bulunacağımı.

Ben, kocamın işi gerektirdiği için İngiliz pasaportu çıkarmak zorunluğunda kaldım. Bu durumda T.C. Vatandaşlık kanunu çifte tabiiyet tanımadığı için, geçici olarak ve Bakanlar Kurulu kararıyla İZİN alarak T.C. vatandaşlığından çıktım. Yoksa sizin yalan ifadenizde olduğu gibi gerekmesi ve sebebi yokken vatandaşlıktan feragat etmedim.

Ben, Türklüğü ve vatan sevgisini sizlerden öğrenecek değilim. Ben öz be öz Türk doğdum ve Türk öleceğim.

Türk olmak demek canım Türk dilini, özünü muhafaza etmektir. Vatanımın dertleriyle dertlenmek... Vatanımın acılarıyla acılanmak ve inandığı yollarından giderek az da olsa bir katkıda bulunabilmektir.

Vatanperverliğin tapusu size mi kaldı efendiler?

5 — «Eokacı bir Kıbrıslı Rumla olan aşnaşnaşlıklarını ortaya dökeceğiz» cümlemin ise hukuki bakımdan çifte suç unsuru taşıyor. Aşnaşnaşlığı «having an affair» anlamına kullandığımı kabul ediyoruz ki bu bir iftiradır yani LİBELİ'dir. Salladığınız tehdit de düpedüz BLACKMAIL'dir. Ben memlekette Lİbel ve Blackmail çok ciddi suçlardır efendiler. Çocuk oynanacağı değil.

6 — Gelelim akıl ve mantık ölçülerine sığmayan bir çüret ve küstahlığa ortaya attığınız «benim ajan olduğum, satılmış olduğum» iftirazına. Biz bunun hesabını tabii ki mahkemede soracağız ve satılmış casus olduğumuzu iftiralarla değil vesailerle İSPAT etmenizi rica edeceğiz.

Balta girmemiş ormanda değil, uygar bir memlekette yaşıyoruz. Gerek basın yoluyla, gerekse de yazdıklarımızı protesto etmek için size telefon açan arkadaşlarımıza telefonda ettiğiniz laflar, yazılı hakaret ve iftira, sözlü hakaret ve iftira ve tehdit yani LİBEL, SLANDER ve BLACKMAIL'dir. PEN üyesi Bay Osman Türkay, Varlık'ın cep yayımlarında bir zamanlar sizin yazılarınızı ilgiyle okurdum. O Osman Türkay'ın böyle çirkef basacak adam olabileceğini de havsalam hâlâ almıyor. Yazıklar olsun!

ant yayınları sunar

MAVİ GÖZLÜ DEV

(Nazım Hikmet'in Hayatı ve Sanatı)

Vazan: Zekeriya SERTEL

Türkiye'nin fikir hayatında yıllarca Nazım Hikmet'le beraber bulunmuş, yurt içinde ve yurt dışında onunla düşünce, sevinç ve tasa ortaklığı etmiş tanınmış yazarımız Zekeriya Sertel, bu eserinde büyük Türk ozanının hayatını ve sanatını bir arada, şirlerinden de örnekler vererek işlemede, Nazım Hikmet'i anlamak isteyenler için değerli bir rehber sunmaktadır. Dindar Nazım Hikmet, Aşık Nazım Hikmet, Milliyetçi Nazım Hikmet, Devrimci Nazım Hikmet, Kavgacı Nazım Hikmet, Hapishanede Nazım Hikmet ve Yurt Dışında Nazım Hikmet bölümlerinden meydana gelen MAVİ GÖZLÜ DEV, ofset baskılı kapak içinde 336 sayfa 10 bradır.

Ant'ın Öteki Kitapları

- **DİNLE YANKEE**, Wright Mills, 10 Lira
- **TÜRKİYE'DE İLERİCİ AKIMLAR** Yıldız Sertel, 15 Lira
- **ÇİZGİLİ DÜNYA** Fevrih Doğan, 5 Lira
- **İNCE MEMED I** (9. Baskı) Yaşar Kemal, 15 Lira
- **İNCE MEMED II** (2. Baskı) 15 Lira
- **MILLİ KURTULUŞ CEPHESİ** Douglas Bravo, 5 Lira
- **DÜZENİN YABANCILAŞMASI** İdris Küçükömer, 7,5 Lira
- **ANARŞİZM** Duclos - Cohn Bendit, 7,5 Lira
- **ROMAN GİBİ** Sabiha Sertel 15 Lira
- **SİYAH İRTİDAR** Stokely Carmichael, 7,5 Lira
- **YAŞANTIM** Yevtuşenko, 5 Lira
- **NAZİM HİKMETİN POLEMİKLERİ** Kemal Sütker, 7,5 Lira
- **SABAHATTİN ALİ DOSYASI** Kemal Sütker, 7,5 Lira
- **GERİLLA NEDİR** Alberto Bayo, 5 Lira
- **SAVAŞ ANILARI** (2. Baskı) Che Guevara, 10 Lira
- **UÇ ANADOLU EFSANESİ** Yaşar Kemal, 10 Lira
- **ORTADIREK** Yaşar Kemal, 15 Lira
- **YER DEMİR GÖR BAKIR** (Tükendi) Yaşar Kemal, 15 Lira
- **ÖLMEZ OTU** (Tükendi) Yaşar Kemal, 15 Lira
- **MARKSİZMİN TEMEL KİTABI** (Toplatıldı) Emile Burns, 5 Lira
- **GERİLLA GÜNLÜĞÜ** (Toplatıldı) Che Guevara, 10 Lira

Genel Dağıtım: ANI YAYINLARI P. K. 701 - İstanbul
İstanbul Dağıtımı: GE-DA
Ankara Dağıtımı: Aydın Kitabevi
Ege Dağıtımı: DATİC

TÖS, gerçekten devrimci eyleme girebilecek mi?

İbrahim OSMANOĞLU

ÇALIŞMALARINA 7 Temmuz'da Kayseri'de başlayıp, Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde tamamlayan TÖS 2. olağan genel kurul toplantısını şöyle bir gözden geçirelim:

Kurultayın Kayseri'de başından geçmeleri kamu oyu az çok bilmektedir. Bunun için yeniden üzerinde durmayacağız. Ancak burada TÖS yöneticilerine düşen bir görevi belirtmek gerekir: Bu görev, Kayseri olaylarının baş sorumlusu İktidar-dan ve onun masası olan gerici güçlerden hesap sormaktır. Bu, 60 bin üyeli sendikamızın namusunu kurtarmak olacaktır. TÖS bu güce sahiptir. Bunu böylece noktaldıktan sonra üzerinde duracağımız, eleştireceğimiz konulara geçelim.

Devrimci dayanışma grubunun kongre divan başkan adayı A. Kaya Turan'ın aldığı 150 oya karşılık, 216 oyla Cemal Başbay kongre divan başkanlığına getirildi. Cemal Başbay'ın tarafsız kongre divan başkanlığı yapacağına kimse inanmıyordu. Maalesef bu kongrede de bu yaygın kanının doğru olduğunu gördük. Bunun için bir takım örnekler vermenin gereği yok.

Kendisinin iyi bir sanatçı olduğunu ve olacağını kabul ettiğimiz, bunun yanında iyi bir sendikacı olacağını kabul etmediğimiz Fakir Baykurt, TÖS'ün ikinci olağan kurul toplantısını da gerçekten tutarlı bir konuşma yapmıştır. Bu açıdan konuşmasına (bir iki noktası hariç) neresinden bakarsanız bakın yüzde yüz devrimci anlayış ve ölçüdedir. Bu konuşma Baykurt'un bundan önceki konuşmalarını kalın bir çizgiyle ayırmıştır.

Ancak, çağımızın ve yaşadığımız ülkenin gelişen tarihsel objektif şartlarını, sınıf gelişmelerini gözönünde tuttuğumuz zaman, konuşmanın, bildiri yayınlamanın, soyut kavgacılığın pek önemli olmadığı gerçeği kendiliğinden ortaya çıkmış oluyor. Nedir böyleyse önemli olan? EY, LEM... Bu eylem silahı kapıp dağa çıkmak değildir elbet. «Devrim için eğitim» ilkesiyle tabandaki büyük gücü eğitmektir. Demokratik yollarla kendi iktidarını kuracak, bu bozuk düzene son verecek olan işçi ve köylü sınıfına politik bilinç vermektir.

Gencelik hareketlerini savunabildiği dünya nüfusunun % 70,6'sının, dünya toplam gelirinden ancak % 21 pay aldığını, sosyalizm kuran ve kurmaya başlayan ülkelerin gittikçe çoğaldığını söyleyen, kapitalist ülkelerin takım çavuşu Amerika'nın bir kriz içinde bulunduğunu belirttikten, şimdi tarihte saatin 12'ye çeyrek kaldığını açıklayan genel başkanın bu konuşmasının bir de çelişkili noktalarına ve çalışma raporuyla uyumsuzluğuna değinelim:

«En ilerde olanlarımız elbet değerlidir. En geride gelenlerimizin de büyük değeri vardır. Biz genel merkez yöneticilerimiz geçmiş dönemde zorunlu olarak en ilerdeki arkadaşlarımızın ya-

şında yer alamadık, en gerideki arkadaşlarımızı da düşündük» görüşüne hemen katılmak mümkün değildir. Elbette ki gerideki arkadaşlarımızı düşünmek onları da eylem içine katmak zorundayız. Ancak militan durumda olan, mutlaka yararlanılması gereken ilerdeki arkadaşlarımızla devrimci bir dayanışma içinde olmak şartıyla. Militan kişilerin yetişmesinin ne denli zor olduğunu nasıl kabul ediyorsak, militan kişilerden yararlanıldığı yerde ancak, devrimci halkın gittikçe büyüyeceğini de kabul etmeliyiz.

Çalışma raporunun «TÖS'ün Yapısı» bölümünde saptanan «genel merkez ve şubelerimiz bir tren katarına benzer. Genel merkez bir lokomotifdir. İlerleyen bir katarla lokomotif yoksa gelince çeker, inişe gelince tutar, görüşüne hiç takılma-dı mı acaba genel başkan? Bu görüşün açık anlamı şudur: Genel merkez ne ölçüde devrimci ise, 60 bin üye de o ölçüde devrimci olacaktır. Daha açıkçası benim anladığım, (yanılmıyorsa eğer) ileri gidenlere dur denilecek, geride kalanlar da biraz dürtüklenerek ve böylece dekovil trenlerin hızıyla orta yolda devrimcilik yarışa başlayacak. Doğru TÖS'ün yolu orta yol değildir.

Bütün bunların ötesinde, Fakir Baykurt'tan bu devrimci konuşmasının eri olmasını beklemek hakkımızdır.

TÖS'ün iki yıllık çalışma raporu «Devrimci Öğretmenlerin Savaşı» adıyla büyük boy, 175 sayfalık bir kitap olarak hazırlanmıştır. Sendikal sorunlar, Meslek sorunları, yurt sorunları

FAKİR BAYKURT

— Fikri kavlini tutacak mı? —

ana bölümler olarak ayrılmıştır.

Rapor baştan sona okunduğunda görüldüğü ki, «cekkir», «cekkir»dan başka eklerle biten cümle yok denecek kadar azdır. Somut olarak «şunlar» yapılmıştır diyemiyor insan. Ancak bu çalışma raporu, bundan sonraki yürütme ve yönetim kurullarına ışık tutacak niteliktedir.

TÖS'ün iki yıllık çalışması, bu çalışmayı içeren sözde raporun eleştirisi de gereğince yapılmamıştır kurultayda. Buna fırsat verilmemiştir. Kayseri olaylarının etkisinden yararlanarak delegelerin bu hakları ellerinden alınmıştır. İki yıllık bir çalışma, iki saat bile tutmayan bir süre içinde eleştirilemezdi elbet. Daha üç beş kişi konuşmadan, başkanlık divanı verilen yeterlik önerisini oylamaya kalkmıştır. Meslek, sendika, yurt ve dünya sorunlarının tartışıldığı TÖS kurultayında da bu kınanacak bir tutumdur. Her şey enine boyuna tartışılmalıydı. Bunun engellenmesi haklı olarak bir takım kuşku-lar yaratmıştır.

TÖS içinde bir «TÖS Devrimci Dayanışma Hareketi» vardır. Bu hareket bir zorunluluktan doğmuştur. Kişilere karşı olma, yan bu hareket neydi, ne istiyordu? «TÖS Devrimci Dayanışma Hareketi»ni ve bu hare-

Yayın organları hakkında bilgi sağlanır. Eskiz ve program hazırlanır. Objektif tavsiyelerde bulunulur. Tespit edilen programlar titizlikle yürütülür.

Çağaloğlu, Türkocağı Cad. no. 1, kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01, İstanbul

CHP, Dil Kurumu'nun parasına nasıl göz dikti

1. TÜRK DİL Kurumu büyük Atatürk'ün kurdugu, devrimci özü içinde taşıyan bir bilim derneğidir. Kurumun bilinen amacı, dilimizin özleşmesini ve bütün bilim, teknik ve sanat kavramlarını karşılayacak yolda gelişmesini devrimci bir anlayışla, bilimsel kurallara uygun olarak sağlamağa çalışmaktır. Kurum, Türk dilini geniş bir yurttan topluluğuna benimsetmek, yetişen genç kuşaklarda ana dil bilincini kökleştirmek, dil bilgisini ve dil sevgisini geliştirmek, dilimizin özleşmesini ve gelişmesini sağlamak amacıyla başarılı çalışmaları günümüze kadar sürdürmüştür. Bu başarılı çalışma kimi zaman yönleri ve tutumları bilinen kişilerin saldırısına uğramıştır. Bunlar, büyük Atatürk'ün kurdugu ve yaşamış için maddi olanaklarını vasiyeti altına aldığı kurumu yıpratmak, çalışamaz duruma getirmek, ve kapatmak amacıyla güden ve bunlarla dil devrimine karşı koyacaklarını sanan kişilerdir.

Ülkemiz ve bağımsızlığımız gibi dilimiz de yabancı dillerin boyunduruğundan Atatürk'ün öncülüğüyle kurtulmuş ve gelişme yolunu bulmuştur. Bu yıl 1932 yılında Türk Dil Kurumunun kurulmasıyla açılmış, o yıldan bu yana dilimiz hızla özleşip gelişmiştir. Daha dün denemek bir zaman içinde yayılmış yazılarla bugün yayınlanmakta olanlar karşılaştırdırsa görülür ki 25-30 yıl önce yazı dilimizdeki Türkçe oranı %35-40 iken şimdi ortalama %70-75'e yükselmiştir.

2. GEÇEN üç yıla, gelecek üç yılın çalışmalarının görüşülmesi olan XII. Türk Dil Kurultayı Ankara'da toplandı. Kurultayın en ilgi çekici konusu Türk Dil ve Türk Tarih Kurumlarının gelirine CHP'nin göz dikmiş olmasıdır. Bilindiği gibi Atatürk bu iki kurumun çalışmasının yararlı olabilmeleri için, gelirinin bir kısmının bu iki kuruma verilmesini vasiyet altına almıştır.

CHP otuz yıldan beri süregelen uygulamalara aykırı olarak, İş Bankasına yazdığı bir mektupla 35 milyon liralık hisse senedi üzerindeki Atatürk kârı payını, Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumlarına değil, CHP'ye ödemesi gerektiğini bildirmiştir. Bilindiği gibi siyasi partilere yapılan hazine yardımı paraları TIP'ın anayasa mahkemesinde açmış olduğu davayla anayasaya aykırı bulunması üzerine -seçim dönemine girildiği şu günlerde- bir çok siyasi partiler gibi CHP de bu yarımdan yararlanmamıştır. CHP'nin anayasasını kendisine vermediği bu parayı başka yerlerden almak istemesi beklenen sonuçtur.

Türk Dil Kurumu bu durum karşısında İş Bankasına bir cevap, bir de resmi ihtar yollar.

Vasiyetnamenin açıkığı karşısında bankanın CHP'ye ödeme yapamayacağını, yaparsa sorumlu olacağını, paranın otuz yıldan beri uygulandığı gibi Türk Dil ve Türk Tarih Kurumlarına ödemesi gerektiğini bildirir.

CHP'nin Türk Dil ve Türk Tarih Kurumlarının hakkı olan paradan almak istediği toplam tutar 5.427.371 liradır.

3. XI. Türk Dil Kurultayında bütçe yarkurul başkanı seçilen bir üye düzenlediği raporda İş Bankası ile Türk Dil ve Türk Tarih Kurumlarının ilişkileri konusunda şöyle der:

«İş Bankası Anonim Ortaklığı tüm varlığının (yani 40 milyon liranın) % 27,5'u Türk Dil Kurumu ile Türk Tarih Kurumundandır. Buna göre bankanın yıllık kazancından vergi ve yasal yedek akçe çıktıktan sonra kalanın % 27,5'unun bu derneklere verilmesi gerekir. Örneğin 1965 hesap dönemi kazancından Türk Dil Kurumunun payına 3.850.000 lira düşer. Oysa bütçe tasarısına 1.900.000 lira konmuştur... Türk Dil Kurumu ile Türkiye İş Bankası ilişkilerinin ayrıntılarından özüne değin tüm yönleriyle inelleyecek bir özel kurul seçilmesini kurultaya öneririz.»

Türk Dil Kurumu haklarını aramak ve gelirini arttırmak amacıyla böyle bir kurul seçilmesine karar verir. Ve bu kurulun başına, bütçe yarkurul başkanı üye getirilir. Aradan geçen üç yıl içinde bu üye Türk Dil Kurumu ve Türkiye İş Bankasından gerekli bilgileri toplar. Ve bir kitap yayımlar. Bu kitapta yukarıda söylediklerinin tam tersi bir düşünceyi savunur. Bu düşünceye göre, «Atatürk öldüğü zaman İş Bankasının sermayesi 5 milyon lira idi. Bunun % 2-7,5'u Atatürk'ündü. İş Bankası, biriken yedek paralarıyla şimdiye kadar üç kez sermaye artırımını yapmış, varlığını 5 milyon liradan 40 milyon liraya çıkarmıştır. Bu yolla artan 35 milyon tutarındaki hisse senetlerinin üzerinde Türk Dil ve Türk Tarih Kurumlarının bir hakkı yoktur. Bunun %27,5'u üzerindeki tam mülkiyet hakkı CHP'nindir. Yani 35 milyon liradan kâr payını kurumlar alamaz CHP alır.»

Bu düşünce herseyden önce Atatürk'ün vasiyetine tam olarak aykırıdır. Atatürk bu parayı Türk Dil ve Türk Tarih Kurumlarını yaşatmak için vasiyetinde ayrı bir yerde tutmuştur. Ayrıca Atatürk zamanındaki 5 milyon liranın bugün o değeri korumadığı bilinen bir gerçektir. 1938 yihadaki 5 milyon liranın alım gücü ile 1969 yılındaki 5 milyon liranın alım gücünün aynı olmasını düşünmek ve buradan çıkarak bir yargıya varmak gelişen gerçeklere karşı gözleri kapamak demektir. Bu iki kurumun hakkı olan 5 milyon li-

ranın %27,5'unun getireceği kârın dondurulmasıyla gittikçe değeri düşmekte olan paramızın, birkaç yıl sonra hiçbir işe yaramadığı anlaşılmış olacaktır.

4. BU durum karşısında kurumlar ünlü hukukçularımıza baş vurur. Ahnan yazılı raporlarda 35 milyon liralık hisse senedine düşen kâr payında CHP'nin bir hakkı yoktur, denir. Bu hukukçularımızdan Prof. İsmet Sungurbey'in yargısı şudur: «Atatürk vasiyetnamesinde Türk Dil ve Tarih Kurumlarına da bir 'alt - vasiyet' mahiyetinde olmak üzere gelir vasiyeti yapmıştır... Şu halde, Atatürk'ün Dil ve Tarih Kurumları yasadıkça, malvarlığının gelirlerinden bu kurumların yararlanıp desteklenmesi yolundaki kutsal son istek ve amacına da son derece aykırı olur... kurumlar yasadıkça gelirlerden yararlanmaları hukuki bir zorunluktur. Ayrıca Prof. Yusuf Ziya Binatlı'nın bu konudaki görüşü şöyledir: «CHP bir mansup mirasçı olmayıp lehine vasiyet edilen bir hükmi şahıstır. Kurumlar intifa hakkı sahibi değildir. Nufuz ve hisse senetlerinin kurum-lara teslimi gereklidir.»

Görüldüğü gibi sonradan artmış bulunan 35 milyon liralık hisse senedine düşen kâr payında CHP'nin değil kurumların hakkı bulunduğu düşüncesinde hukukçular birleşmektedir. Bu artış, kurumların hakkı olan kârıdan her yıl bir parçasının yedek akçe ayırmakla meydana gelmiştir. Bunun için artan hisse senetlerinin kârı kurumların olur, CHP'nin değil.

5. BUTÜN bunlardan çıkan sonuç; devrimci, ilerici, İsmet Paşa'nın, Bülent Ecevit'i ve ortanın solu CHP'nin kendi çıkarı ve yararı için iki devrimci kuruluşun gelirine el atmadan, çalışmalarını olanaksız kılmaktan çekinmemesidir. Bilindiği gibi bu CHP'nin verdiği ilk örnek değildir. Köy enstitülerini kuran, herhangi bir gerçek yargıya varmaksızın onları kapatan CHP değil midir? Daha dün ilerici, devrimci ve sosyal anayasamızı küçük bir çıkar uğruna değiştirmeye yeltenen CHP değil midir? Görülüyor ki devrimci bir oluşum CHP'ye ve onun çıkarına dokunmaksızın yaşar, bunun tersi CHP için düşünülemez. Ama sorusu bir gerçektir ki, olayların akışı ve toplumun hızla gelişmesi CHP'nin çok önündedir. Şimdi CHP her istediğini yaptırmaktan çok uzak bir yerdedir. CHP bu acı gerçeği anlamalıdır. Her ileri atılımı önlemeye kalkışan CHP hiç ummadığı bir yerde devrimci güçleri karşısında bulunmaktadır.

Kesin bir gerçek varsa o da CHP'nin Atatürkçü, devrimci çizgiye içtenlikle gelmesidir.

Nurer UĞURLU

tin görüşü olan «TÖS Devrimci Dayanışma Bildirisi»ni aşırı, la mülayaz delegelerin çoğunluğu, bu bildiriden daha ağır olan (bizce aşırı) söz konusu değil) Baykurt'un konuşmasını coşkunlukla alkışlıyordu. Bu bir tutarlılık değil miydi; nereden geliyordu? Tüm bunlar söz konusu edilmeli, tartışılmalıydı.

Hazırlanan komisyon raporları da gereği gibi değerlendirilmemiştir.

Biz de küçümsenmeyecek ölçüde olan sendikamızın mali gücünün iyi kullanılmadığı, bir kişinin zimmetinde 165.198.90 TL'nin nasıl bulunabileceğinin hesabı sorulmamıştır. Bunun yanında olması olanaklı olan bir takım önergeler zamanı almış ve oylanmıştır. Örneğin, O. Nuri Koçtürk'ün seçti üniversiteleri açılması, öğretmenlerin yaz aylarında üniversitelere devam etmelerinin ve diploma almalarının sağlanması gibi. Bu, hayalden öteye geçmeyecek bir istektir. Çünkü bu düzende bunun olanaklı yoktur. Ayrıca TÖS'ün altından kalkabileceği bir iş değildir. Bu olmayacak olana, olur diye, bir an için. Ne öğrenecek açılacak olan üniversitelerde işçiler ve kim ne öğretecek kendilerine? İşçilere üniversite açmadan önce, sınıf bilinci vermek vardır. Kendi düzeni kurulduğunda, kendi üniversitesi açılacaktır elbet.

Öğretmenlerin yaz aylarında üniversitelere devam etmeleri iyi sağlayacaktır? Öğretmenlerin üniversitesi TÖS olmalıdır. TÖS içinde sistemli, devimsel bir eğitimin yapılması, bu eğitimin geçen millîtan üyeleri de halkın eğitiminde

görev alması söz konusu iken ve bunun olanaklı mevcutken, böylesine olumsuz olanaklar hayaller peşinde koşmak yanlıtı olacaktır.

2. olağan kongrede yapılan tüzük değişikliğine göre, TÖS genel başkanı tek dereceli olarak seçilecek ve genel başkan Ankara dışından da olabilecek. Bir kere genel başkanın tek dereceli olarak seçilmesi bireyci görüş ve anlayışın dışından değerlendirilemez. Gelelim, genel başkanın Ankara dışından da olabileceğine. Bu ilkin demokratik bir anlayışın sonucu gibi görülüyorsa da öyle değildir. Bu tüzük değişikliği, Fakir Baykurt'un genel başkanlığını sağlamak ve kıyım karşı sözde tedbir almak için yapılmıştır. Fevzi Paşa'ya sürülen Fakir Baykurt'un yerine bir başkan olsaydı bu tür tüzük değişikliği söz konusu olmayacaktı.

Kıyım karşı bir tedbir de değildir genel başkanın Ankara dışından da olabileceği. Kıyım böylesi tedbirlerle önlenemez. Bu düzen ayakta kaldıkça, öğretmen de bu düzene karşı çıktıkça kıyım olacaktır. Kıyım karşı koyabilmek için demokratik bir baskı aracı olduğumuzu ortaya koymalıyız herseyden önce. 60 bin üyeli bir sendikamızın genel başkanını ha dediği zaman kıyamamalıdır millî eğitim bakanı. Bir genel başkanın kıyımı ile, bir üyenin kıyımı arasında büyük fark vardır. Genel başkanın kıyımı topyekun TÖS'ün kıyımı anlamına taşır. Millî eğitim bakanının bu cesareti kendinde görmesi tümümüzü derin derin düşündürmelidir.

Eylemin ancak ekip çalışmasıyla sürdürülebileceği, kişi tek başına çok sağlam bir devrimci de olsa için üstesinden gelebileceği bir gerçektir. Bu gerçek nedense TÖS içinde bugüne dek gözden uzak tutulmuştur. Bugün de genel başkanımız olan Fakir Baykurt geçmiş dönemlerde işbirliği yapabileceği, devrimci bir anlayış eğiliminde eylem gösterebileceği kişilerden kurulu bir liste ile işbaşına gelmemiştir, ya da gelmek istememiştir. Yürütme kurulunda kısa sürede anlaşmazlıklar başgöstermiş ve arkasından istifalar başlamıştır. Durum böyle olunca da Baykurt'un devrimciliği etkisiz kalmıştır. Devrimci bir genel başkan devrimci kişilerle işbaşına gelmek zorundadır.

2. olağan kurultayda işbaşına gelen yeni yürütme ve yönetim kurulu için şimdiden yorum yapmak kahınlık olur. Kişilerin çoğunu tanımıyoruz. Tanıdıklarımız içinde devrimciliklerinden kuşku duymadığımız kişiler var. Geçmiş dönemleri değerlendirerek bir ekip çalış-

ması sürdürebileceklerine güvenmek ve inanmak istiyoruz.

Bir iki nokta olarak, öncelikle nelerin ele alınması gerektiğini belirtmek de yerinde olur.

1 — Genel merkez tezelden yüzde yüz devrimci içerikte çerçeve bir eğitim programı hazırlamalıdır. Türkiye'yi sosyal, ekonomik, kültürel v.b. yapıları yönünden eğitim bölgelerine ayırmalıdır. Bu çerçeve program bütün şubelere uygunlamak üzere gönderilmelidir. Eğitim yapabilecek elemanlar sahip şubelerde bu işe derhal başlanmalıdır. Elemanı olmayan şubelerden kişiler alıp yetistirdikten sonra şubelerine, bölgelerine gönderilmelidir. Genel merkez hazırlayacağı eğitim seminer ve kurslardan geçen elemanlar aynı işi kendi şube ve bölgelerinde sürdürmelidirler. Bu halka genişleterek uzun olmayan bir sürede tüm öğretmenleri içine alacaktır.

Sıra bundan sonra halkın eğitilmesine gelecektir. Halkın eğitilmesi de topyekun düşünülemez. Millîtan kişileri yetistirdiğin mi, gerisi gelecektir. Tek-

rar edelim: Öğretmenin kendi eğitilmeden, halkın eğitilmesinde görev alamaz. Öğütçülükle de olmayacağı bir gerçektir.

2 — Devrimci unsurlardan her fırsatta yararlanılmalıdır. Tekelcilikten kurtulmanın yoludur bu aynı zamanda. Genel merkezin vereceği görevi bilimsel üyeler seve seve yapacaktır.

3. — T.Ö.D.M.F.'nin feshi gerçekleştirilmeli ve yararlı olmuştur. Ancak T.Ö.D.M.F.'nin feshi kafi değildir. Bağımsız durumda olan derneklerin de kendi kendilerini feahi söz konusudur. Bu konuda genel merkeze düşen görev az değildir.

İMECE

99. Sayı

Toplumcuların en çok okuduğu İMECE'nin Tonguç özel sayısı çıktı.

H. Arman, C. A. Kansu, M. R. İnan, İ. S. Güner, N. Dadaloğlu, M. Başaran, A. E. Yalman, A. Köklügiller, T. Apaydın, N. Ayvalı, P. Türkoğlu, M. Makal, O. Bolulu, A. Ziya, H. Aytekin, H. Keskin, H. Kanar, S. E. Balı, S. Kara, M. A. Temel, M. Emiralioğlu, B. Semerci, İ. Öztürk, İ. Kuyumcu, S. Koryürek, C. Alican, Enver Atılğan Güçlü deyişleriyle İMECE'de

Yıllık abone: 15 TL. P. K. 373 — ANKARA Ant Der: 636

Dost Plak sunar AŞIK FERMANI'nın

beraat eden türkülerinin plağı çıktı

AF 101 — EY YEŞİL SARIKILI — MEMLEKETİM MARAŞ
AF 102 — VURALIM DOSTLAR — TAŞLAMA BENİ
AF 103 — GEL GEL — YOL VER SOFİ

Bütün plakçılardan aramız... Ödemeli gönderilir... DOST PLAK tiyatro cad. Aydıncıray kat. 2 No. 104 Beyazıt İstanbul TH. 27 90 10/270 P.K. 743 İstanbul

ANADOLU BASININA ÇENGEL ATANLAR!

Amerikan emperyalizmi ve yerli işbirlikçileri, sağladıkları çeşitli menfaatler ve özellikle verdikleri ilanlarla Bâbü'lî bakanının büyük kısmını kendilerine bendetmişlerdir. Süplesiiz Anadolu basını üzerinde de aynı çirkin oyun oynanmaktadır. Edremit'te yayınlanan EDREMIT adlı günlük gazeteden aşağıya iktibas ettiğimiz Sadettin Öcal'ın başyazısı bu çirkin oyunlardan birini belgesel olarak seçtiğimize vurmaktadır.

Amerikan uşağı Güney Vietnam rejiminin Türkiye'deki diplomatik temsilcisinin «gazeteci satılmasına» teşebbüsünü, bu yolda çevrilen çeşitli dolapların günışığına çıkması küçük bir örneği olarak ibretle okurlarımıza sunuyoruz. Sadettin Öcal diyor ki:

«Birkaç gün önce matbaadaki masamın üzerinde bir mektup buldum. Taahhütlü ve ekspres olarak gönderilen mektup Vietnam Büyük Elçiliğinden geliyordu. Başta Amerika Büyük Elçiliği olmak üzere, bir çok yabancı ülkelerden bültenler ve kışgılar almaya alışık olduğum. Ve çoğu zaman hangi amaçla gönderildiğini bildiğim bu bültenleri okumaya lüzum görmez, boş taraflarını müsvette kağıdı olarak kullanırdık. Ancak bu mektup adımı yazılmış ve taahhütlü olarak, kapalı zarf içerisinde gelmişti. Bu bakımdan dikkatimi çektiği içi zarfın içindekileri okudum. Bunlar Güney Vietnam Hükümetinin savaşının hakkı olduğunu belirten birkaç makale idi. Gazetemizde yayınlanmaması isteniyordu. Bir de «Muhterem efendim»

diye başlayan gayet nazik ve kurnazca yazılmış bir mektup vardı.

İşte şu yazıyı kaleme alma sebep, bu ilginç mektuptur. Altında Vietnam Büyük Elçiliği Müsteşarı Nguyen Oruang Phuc imzasının bulunduğu mektuptan bir cümleyi birlikte okuyalım:

«Gerek bültenlerimiz, gerekse özel makalelerimiz hususunda her hangi bir arzunuz olursa, bunu zevkle dikkate alacağımızı bilmenizi arzu ederiz. Ayrıca, Ankara'ya geldiğiniz zamanlarda bizleri ziyaret etmenizi ve arzu mektuplarınızı iltiyakla beklemekteyiz.

Saygılarımı sunmama müsaadenizi rica ederim».

Evet aziz okuyucularım Vietnam Büyük Elçiliğinden adımıza gelen mektup bu cümlelerle bitiyor.

Eminim ki aynı mektup Anadolu'daki diğer bazı meslekdaşlarımıza gönderilmiştir. Ve tahmin ediyorum ki, daha ziyade Türkiye'nin bağımsızlığını ve Vietnam savaşlarının gerçek yüzünü okuyucularına duyurmak amacıyla güden gazeteciler bu mektuba muhatap olmuşlardır. Gayet iyi bilmekteyiz ki, yurdun dört köşesinde yayınlanan tüm gazetelerin yayını Güney haberalma uzmanları tarafından dikkatle izlenmektedir.

«Ankara'ya geldiğinizde bizleri ziyaret etmenizi ve arzu mektuplarınızı iltiyakla beklemekteyiz» cümlesinin anlamı nedir? Bu cümle Tabii Senatör Haydar Tunçkanatın mecliste açıkladığı bir casusluk raporunu hatırlatmaktadır.

Amerikanın sömürü düzenine karşı çıkanları para ile tavlama, olmazsa başka şekillerde susturmak. Buna şimdi politika dili ile «Pazifikasyon» denilmektedir. Yani muhatapı susturmak ve etkisiz hale getirmek ve hatta kendilerine hizmet edecek uşak durumuna düşürmek.

Aziz okuyucularım, Güney Vietnam arkasındaki Amerikanın, Türkiye'ye sattığı soya yağı, süt tozu ve don yağundan sağladığı paraları Merkez Bankasında milyonları, milyarları bulmaktadır. Amerikalılar döviz değeri olmayan bu Türk paralarını cömertçe harcamaya hazırdırlar. Türkiye'deki Amerikan Haber Alma Servisleri Bâbü'lîdeki kodaman gazetelerle ilişkilerini istedikleri gibi ayaarlanmışlardır. Bir kaç tane mi istesana.

Yukarıdaki bahis konusu mektuptan anlaşılacağına göre, sıra Anadolu basınına gelmiştir. Anadolu basınının ekono-

AY'NAME!

YENİ GAZETE (Başyazı)

- Bir insanın kendisine en uygun hayat arkadaşını elektronik beyin denen makinelerle seçtiği bir dünyada, his dünyasının ve romantik sözlerin değeri elbette sıfıra iner. «Ay gibi yüze» artık güzellik ölçülerimizden biri olmaktan çıktı. Şimdi ay gibi yüz, çiçek bozuğu, çöpür bir çehre oldu.

ERDOĞAN TOKMAKÇIOĞLU (Yeni İstanbul)

- Apollo 11'i Amerikalılar uzaya atmadan iki gün önce, Ruslar uzaya bir uzay aracı fırlattılar. Allah Allah! Şu Ruslar, uzay ile Akdeniz'i karıştırıyorlar galiba!

ÇETİN ALTAN (Akşam)

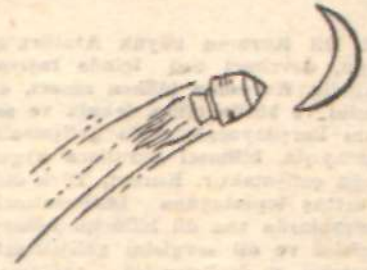
- İster istemez uzay araçlarının yapımında ve deneylerinde devlet eliyle planlama Amerika'da da ağır basmaya başlamıştır. Fiziksel aşamamın bu ölçüsünde özel sermaye tek başına artık yeteneksiz kalmaktadır. Ve bu ölçüdeki harcamalar başka alanlardaki devlet müdahalesinin de dozunu artıracak, planlı ekonomiyi Amerika'da dahil öne doğru itecektir. Gelişmenin bu yönünü henüz kimse pek görememektedir ve Amerika'nın Ay'a gidişine Amerikan ekonomisi için de yeni bir devrenin başlangıcı olabileceğini hiç hesaba katmamaktadır.

TEKİN ERER (Son Havadis)

- En az seksen milyon yaşında olduğu tahmin edilen dünyamızda seksen milyon seneden beri ilk defa eşsiz bir hadise vukua geliyor. Bize göre tarihçilere o gün başlamahtır. 21 Temmuz 1969'un üzerine bir capraz işaret koyarak onu Hazreti İsa'nın mezarına gömmeli ve o günü yıl : 1. Gün: 1 olarak yeniden yürütmelidir. 21 Temmuz 1969 günü yeni takvim başlamalı, o günden itibaren yeni açılan feza devriyle günler işlemelidir.

BURHAN FELEK (Cumhuriyet)

- Yazık oldu. Erken gelmişiz dünyaya... Bundan 50 sene sonra gelsek idik, belki de başka yıldızlara seyahat edebilecektik... Şu aya gidiş çok zahane

YAZISIZ

(Bedri, Milliyet - 17.7.1969)

bir muvaffakiyettir. İnsanlığı tebrik ederiz. İnşallah daha büyük başarılar.

ERGÜN GÖZE (Tercüman) - Bu tam manasıyla beynelmîl bir dram. Ne var ki, yine en büyük dramatik pay müslüman Türk milletine. Çünkü bu büyük tarihlî millet, Ay'ın fethedildiği şu demlerde bütün dünya «Türkler Ay'da har' olsa, oraya da merdiven kurup çıkırlar.» dedirttiği şahhat günlerinden fersahlarca uzaklaşmış. Çünkü ulu peygamberinin kılıcını asırlarca gereffe taşıyan bu millet, iç düşmanlarıyla uğramaktan Ay'a merdiven kurmak göyle dursun, bir Boğaz köprüsünü tek başına yapamaz hale gelmiş. Büyük milletin her şeyi büyük oluyor. Tarihi de, talihî de, talihisizliği de, Ay dramındaki payı da.

BEDİL GURAY (Akşam)

- Ve ben neden korkuyorum biliyor musunuz? İster misiniz, Ay'a varınca, bu Amerikalı, ilk ayak bastıkları yerde bir kayanın üzerine tebesirle yazılmış şu satırla karşılaşırlar: «Hunu yazan TOSUN»

NİZAMETTİN NAZİF

(Yeni İstanbul) - Ama unutulmasın... İstanbul'u zapteden Fatih Sultan Mehmed Han'dır. Dumlupınar'ı kazamış olan Mustafa Kemal'dir. Amerika'yı keşfetmiş olan Kolombas'tır. «Ay'ın zaptı» adı verilecek olan zafer de, Michael Collins ile Neil Armstrong ve Edwin Aldrin adlarına tescil edilecektir. Tarih bu epopenin tapusunu onlara verecektir. Kıskanmıyoruz. Haklarıdır. Ay'ın zaptına giden erlere selam!

BEDİL FAİK (Dünya)

- Apollo - 11, sadece bir tefekkür insanının aklî ve zeka gradusunu değil, onun yansısı, bir batının kalb ve ahlak asaletini de üstün göstermenin sembolü sayılacak değerinde.

ORHAN SEYFİ ORHON

(Son Havadis) - Bütün ömrümü göklerin güzellik kraliçesi sandığım bu çirkin AY'ı övmeye harcadığım için, müsaade ederseniz, bir Ağustos gecesinde körfizde mehtabın hikayesini anlatan bir manzıme mi bu uğurda heder olmuş bir ömre misal olarak nakledeceğim.

Prof. Faruk'tan Gnl. Faruk'a!

Sayın Faruk Güventürk'ün bu sözleri bir ferahlık uyandırmıştır. Bir gerçeğin yetkili bir kumandan tarafından bir kere daha dile getirilmesi elbette memnuniyet verici bir hadisedir. Türk Ordusunun, komünizmi ezme azminden daha tabii bir şey olamaz. Çünkü, Türk Ordusu, orduların en millisidir. Ta Asya Hun İmparatorluğu'ndan beri bütün tarih sahnesinde ordu - millet olarak görünen Türk Milletinin millî suur ve millî ruhunun öz ve kahramanlığının, yığıştığına timsali eşsiz destanlar yaratmış olan ordusudur.

Prof. FARUK

TİMURTAŞ

(Tercüman - 18.7.1969)

mik bakımından ne kadar güçlü koşullar altında çalıştığını bilen Amerikan Haber Alma servisleri. Vietnam Elçiliği aracılığı ile yani dolaylı şekilde ve «para her kapıyı açar» düğünceci ile şimdi kolunu Anadolu'ya uzatmıştır. Bir gazeteyi, hele kargılarında olan bir namuslu gazeteyi satın almak i-

çin onların onbinler, yüz binler lira bedel ödemeleri hiçtendir. Yalnız onların hâlâ anlayamadıkları ve bu yüzden de almadıkları bir husus vardır.

Her kapı para ile açılmaz ve her vicdan para ile satın alınmaz. Tarihi boyunca vatani için özgürlüğü için can vermekten çekinmeyen Türk milleti

adamın suratına para demetini gamaz gibi çarpar ve bu şekilde küçük düşürücü davranışta bulunurlar daha güçlü şekilde savaşırlar.

İşte bu Vietnam Elçiliğinin mektubuna alınca böyle duyulanlık, böyle yandık ve durumu okuyucularımıza böylece açıklanmış oldu.»